

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра міжнародного туризму та країнознавства

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри

_____ Дудник І.М..
« ____ » _____ 2020р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»

на тему:

Національна туристична система Фінляндії

Виконавець: здобувач вищої освіти Т-212М групи **Чочуа Анастасія Гівівна**

Науковий керівник: к.геогр.н., доцент кафедри міжнародного туризму та країнознавства **Пестушко Валерій Юрійович**

Нормоконтролер: к.геогр.н., доцент кафедри міжнародного туризму та країнознавства **Борисюк Оксана Анатоліївна**

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародного туризму та країнознавства
Спеціальність: 242 «Туризм»
ОПП: «Туризмознавство»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

_____ Дудник І.М.

«_____» _____ 2020р.

ЗАВДАННЯ НА ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Чочуа Анастасії Гівівни
(прізвище, ім'я, по батькові в родинному відмінку)

Тема дипломної роботи: «Національна туристична система Фінляндії»,
затверджена наказом ректора № 1870 /ст від «01» жовтня 2020 р.

2. Термін виконання роботи: «05» жовтня 2020 р. по «21» грудня 2020 р.

3. Вихідні дані до роботи: дослідження має теоретичний і практичний характер, виконане на основі аналізу статистичних даних, наукових праць та інформаційних джерел туристичних організацій Фінляндії, які досліджують національну туристичну систему Фінляндії.

4. Зміст дипломної роботи:

РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи дослідження національної туристичної системи Фінляндії

РОЗДІЛ 2. Національна туристична система Фінляндії

РОЗДІЛ 3. Проблеми, тенденції та перспективи розвитку національної туристичної системи Фінляндії

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу: Рис. 1.1 Структура національної туристичної системи, Рис. 1.2 Модель функціонування туристичної системи К.А. Ганн, Рис. 1.3 Система туризму за Н. Лейпером, Рис. 1.4 Адаптована модель туристичної системи М.Дж. Ламонта, Рис. 1.5 Базова модель системи туризму Т.І. Ткаченко, Рис. 1.6. Модель туристичної системи Р.К. Мілля та А.М. Моррісона, Рис. 2.1 Складові національної туристичної системи Фінляндії, Рис. 2.2 Кількість турагентів та туроператорів Фінляндії (2013-2019 рр.), Рис. 2.3 Кількість іноземних туристичних прибуттів до Фінляндії 2015-2019 рр., Рис. 2.4 Кількість туристичних ночівель у Фінляндії 2019 року за країною походження (тис. ночей), Рис. 2.5 Зменшення кількості ночівель міжнародних туристів через COVID-19 у Фінляндії 2020 (%), Рис. 2.6 Вплив COVID-19 на кількість проведених ночей іноземних та вітчизняних туристів у Фінляндії 2020 (тис. ночей), Рис. 2.7 Кількість внутрішніх туристичних подорожей Фінляндії 2008-2019 рр. (млн. прибуттів), Рис. 2.8 Частка фінського населення, що здійснила внутрішні та виїзні поїздки у 2019 році, за віковими групами (%), Рис. 2.8 Серія наскельних малюнків на скелі Вярікаллію, Рис. 2.9 Каньйонне озеро Юлма-Олккю, Рис. 2.10 Пороги Лоунтакоскі, Рис. 2.11 Оленьчий парк, Рис. 2.12 Поріг Меллікоскі, Рис. 2.13 Водоспад Юрвя, Рис. 2.14 Рістікаллію, Рис. 2.15 Дев'ять висячих мостів, Рис. 2.16 Киутакенгяс, Рис. 2.17 Резиденція Санта Клауса, Рис. 2.18 Санта Парк, Рис. 2.19 Snowland, Рис. 2.20 Парк собак породи Хаскі, Рис. 2.21 Вершина Таваскери, Рис. 2.22 Монумент на честь олімпійського полум'я, Рис. 2.23 Хатина Монтелла, Рис. 2.24 Північні олені на сопці Тайваскери, Рис. 2.25 Північне сьйво, Рис. 2.26 Водоспад Равадас, Рис. 2.27 Оленьча ферма Каарін Јоунін кенттә, Рис. 2.28 Золоті копальні, Рис. 2.29 Музей «Сііда», Рис. 2.30 Острів Уконсаарі, Рис. 3.1 Розповсюдження коронавірусної інфекції станом на 14-27 листопада 2020 року, Рис. 3.2 Цінова доступність країн світу 2020 рік, Рис. 3.3 Частки туристичних прибуттів до країн Північної Європи в 2019р., Рис. 3.4 Кількість туристичних прибуттів до Фінляндії 2015-2028 рр. (млн. прибуттів), Рис. 3.5 Загальний внесок туризму у

ВВП Фінляндії 2012-2028 рр. (млрд.€), Рис. 3.6 Загальний внесок подорожей та туризму у працевлаштування у Фінляндії на 2012-2028 роки (тис. робочих місць).

6. Календарний план-графік

№ з/п	Завдання	Термін Виконання	Відмітка про виконання
1.	Проаналізувати літературні та інші джерела з проблеми дослідження.	05.10 – 10.10 2020 р.	Виконано
2.	Обґрунтувати об'єкт, предмет дослідження, сформулювати завдання і мету. Написати вступ.	11.10 – 16.10 2020 р.	Виконано
3.	Проаналізувати різноманітні джерела інформації щодо теоретичних основ дослідження національної туристичної системи Фінляндії. Написати перший розділ	17.10 – 02.11 2020 р.	Виконано
4.	Проаналізувати національну туристичну систему Фінляндії і розробити власний тур по країні. Написати другий розділ роботи.	03.11 – 13.11 2020 р.	Виконано
5.	Дослідити проблеми, тенденції і перспективи розвитку національної туристичної системи Фінляндії. Написати третій розділ роботи.	16.11 – 20.11. 2020 р.	Виконано
6.	Узагальнити результати проведеного дослідження, сформулювати висновки.	23.11 – 30.11 2020 р.	Виконано
7.	Підготувати реферат.	23.11 – 26.11 2020 р.	Виконано
8.	Підготувати доповідь на попередній захист, розробити демонстраційні матеріали.	26.11 – 30.11 2020 р.	Виконано
9.	Провести роботу над зауваженнями після попереднього захисту дипломної роботи.	01.12 – 11.12. 2020 р.	Виконано
10.	Захист дипломної роботи.	22.12.2020 р.	

7. Дата видачі завдання: «05» жовтня 2020 р.

Науковий керівник дипломної роботи _____ Пестушко В.Ю.
(підпис керівника) (П.І.Б.)

Завдання прийняв до виконання _____ Чочуа А.Г.
(підпис випускника) ПІБ

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до дипломної роботи «Національна туристична система Фінляндії»: 82 сторінок роботи та 3 сторінки додатків, 42 рисунок, 1 таблиця, 52 використаних джерел.

Об'єкт дослідження – Фінляндія

Предмет дослідження – національна туристична система Фінляндії

Мета - дослідити національну туристичну систему Фінляндії для виявлення можливостей використання їх позитивного туристичного досвіду на теренах України.

Методи дослідження. Для розв'язання визначених в роботі завдань, досягнення мети використовувався комплекс взаємодоповнюючих методів дослідження, а саме:

Методи дослідження:

- Теоретичні;
- Узагальнення;
- Емпіричні (спостереження, прогнозування);
- Порівняння;
- Аналіз;
- Синтез.

Інформаційними джерелами при написанні роботи були досліджені праці вітчизняних та фінських вчених, статистичні дані, Інтернет-ресурси фінських національних туристичних сайтів – Tilastokeskus, Business Finland, Nationalparks.fi, VisitFinland.com та ін.

Наукова новизна роботи полягає у аналізі та узагальненні найновіших статистичних, теоретичних та практичних даних офіційних іноземних джерел 2015-2020 років написання, дослідженні національної туристичної системи Фінляндії, її компонентів, особливостей, проблем та перспектив розвитку. Статистичні дані, графіки, таблиці та діаграми можна використовувати як навчальний матеріал. Готовий тур «Казковими стежками Фінляндії» є повністю

реальним та достовірним, так як він розроблений на основі власного досвіду подорожування Фінляндією.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	10
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ СИСТЕМИ.....	11
1.1 Поняття національна туристична система.....	11
1.2 Структура національної туристичної системи.....	15
1.3 Моделі туристичних систем.....	20
РОЗДІЛ 2. НАЦІОНАЛЬНА ТУРИСТИЧНА СИСТЕМА ФІНЛЯНДІЇ.....	28
2.1 Складові національної туристичної системи Фінляндії	28
2.2 Розвиток екологічного туризму в Фінляндії	44
2.3 Розробка власного туру по Фінляндії.....	52
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ СИСТЕМИ ФІНЛЯНДІЇ.....	67
3.1 Проблеми національної туристичної системи Фінляндії.....	67
3.2 Тенденції національної туристичної системи Фінляндії.....	70
3.3 Перспективи національної туристичної системи Фінляндії.....	71
ВИСНОВКИ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78
ДОДАТКИ.....	83

ВСТУП

Актуальність теми.

Європа залишається в даний час найпопулярнішим місцем відпочинку. Більшість туристів їдуть саме сюди. Фінляндія - країна, розташована на самій півночі Європи на межі з Норвегією, Швецією і Росією. Її арктичні пейзажі і краса незайманої дикої природи справляють незабутнє враження на туристів. До Фінляндії щороку приїждить все більша кількість туристів, тому що держава веде активну політику розвитку туризму. Туризм є складним системним об'єктом з різноманітним внутрішнім зв'язком і зовнішніми відносинами з іншими системами.

Туристична система – це відкрита система, яка поєднує у собі взаємодіючі елементи та дії направлені на виробництво та реалізацію благ для туристичного споживання. Туристична система надзвичайно важлива, оскільки вона все структурує та упорядковує. Без туристичної системи неможливий стабільний розвиток туризму.

Національна туристична система Фінляндії складається з елементів, які є взаємопов'язаними і взаємодоповнюючими між собою, вони функціонують разом утворюючи єдину структуру національної туристичної системи Фінляндії.

Одним із найважливіших елементів національної туристичної системи Фінляндії є туристичні ресурси. Країна багата саме на природні туристичні ресурси, тому держава зацікавлена у розвитку екологічного туризму, який є найпопулярнішим і найважливішим видом туризму у Фінляндії. Для України це також актуальний і перспективний напрямок розвитку туризму, тому необхідно дослідити національну туристичну систему Фінляндії, щоб розуміти її складові та структуру для виявлення можливостей використання їх позитивного туристичного досвіду на теренах України.

Мета – дослідити національну туристичну систему Фінляндії для виявлення можливостей використання їх позитивного туристичного досвіду на теренах України.

1. Визначити поняття «національна туристична система»
2. Проаналізувати структуру національної туристичної системи

3. Порівняти існуючі моделі туристичних систем;;
4. Визначити складові національної туристичної системи Фінляндії;;
5. Дослідити розвиток екологічного туризму в Фінляндії;;
6. Розробити власний тур по Фінляндії;
7. Визначити проблеми розвитку національної туристичної системи Фінляндії;
8. Визначити тенденції розвитку національної туристичної системи Фінляндії;
9. Визначити перспективи розвитку національної туристичної системи Фінляндії.

Об'єкт дослідження – Фінляндія

Предмет дослідження – національна туристична система Фінляндії

Методи дослідження:

- Теоретичні;
- Узагальнення;
- Емпіричні (спостереження, прогнозування);
- Порівняння;
- Аналіз;
- Синтез.

Наукова новизна отриманих результатів. Раніше національну туристичну систему Фінляндії досліджували Н.Л. Терес, С.М. Юнгер, В.М. Шевченко та Л.А. Коваленко, в працях яких досліджено туристичний потенціал Фінляндії та фінські вчені, такі як – А. Нілунд, Е. Сірпаранта, Н. Йокінен, С. Віролайнен і А. Корхонен, праці яких спрямовані на дослідження національної туристичної системи Фінляндії, але все-одно національна туристична система Фінляндії досліджена не достатньо. В даній дипломній роботі проаналізована велика кількість офіційних іноземних джерел 2015-2020 років написання та був розроблений унікальний авторський тур по країні. Тому дана робота являє собою цінність по дослідженню національної туристичної системи Фінляндії.

Практичне значення отриманих результатів. В дипломній роботі проаналізована національна туристична система Фінляндії, досліджено її складові елементи, визначені проблеми, тенденції та перспективи країни в туристичній сфері, проаналізована велика кількість інформаційних джерел, по яким були розроблені графіки та діаграми, що можуть бути використані під час викладання курсів із екологічного туризму, країнознавства, рекреалогії та ін. Матеріали проведеного дослідження стануть у нагоді для подальшого вивчення національної туристичної системи Фінляндії та перейняття їх позитивного туристичного досвіду на теренах України. В дипломній роботі розроблений унікальний авторський тур – «Казковими стежками Фінляндії» на основі власного досвіду подорожування.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ СИСТЕМИ

1.1 Поняття національна туристична система

Існують різні визначення поняття «система», які можуть використовуватися в різних смислових значеннях, що залежать від галузі знань, контексту і цілей дослідження. У найзагальнішому сенсі **система** - це сукупність інтегрованих і регулярно взаємодіючих або взаємозалежних елементів, створена для досягнення певних цілей, причому відносини між елементами визначені і стійкі, а загальна продуктивність або функціональність системи краще, ніж у простій суми елементів.

У світовому співтоваристві діють різні системи, починаючи від політичної, економічної, соціальної, інформаційної та закінчуючи системою людських взаємин. Ці системи дуже складно організовані і всі вони в тій чи іншій мірі залежать одна від одної, схильні до взаємопроникнення, об'єднання і збереженню рівноваги.

В даний час склався цілісний науковий світогляд - загальна теорія систем, яка використовується в різних наукових і практичних формах для проведення системного аналізу.

Туризм є складним системним об'єктом з різноманітним внутрішнім зв'язком і зовнішніми відносинами з іншими системами, тому в даній роботі він буде розглядатися з точки зору сучасної загальної теорії систем. Виходячи із загального визначення системи, туристичну систему можна характеризувати як складну, частково самоврядну соціально-економічну систему. Маючи певні історичні, географічні, етнічні, духовні, політичні та економічні кордони, вона являє собою об'єднання природних, культурно-історичних, інфраструктурних, організаційних і технічних компонентів; учасників ринку і територіальними громадами, які виробляють і реалізують блага для туристичного споживання.

Таким чином, **туристичну систему можна визначити як сукупність елементів і дій, які прямо або побічно залучені у виробництво благ для задоволення численних потреб туристів, і які відповідно до еволюції суспільних, економічних і політичних відносин весь час розвиваються, ускладнюються, набувають нові контури [1].**

Щоб зрозуміти систему туризму слід визначити її властивості, цілі, функції і те, як формується її структура.

До основних властивостей туристичної системи відносять її відкритість, цілісність, емерджентність, ієрархічність, стійкість і синергізм.

Туристична система є відкритою системою, яка взаємодіє з різними зовнішніми системами, здійснює взаємопроникнення елементів туристичної системи з елементами цих систем, обмінюється з ними ресурсами та інформацією.

Під цілісністю туристичної системи йдеться про те, що в процесі її функціонування внутрішній взаємозв'язок (просторово-часовий, причинно-наслідковий) між її елементами вищий, ніж сила зв'язків елементів системи з зовнішнім середовищем.

Емерджентність (англ. Emergence - виникнення, поява, прояв нового) - при розвитку взаємозв'язків між елементами система набуває нових властивостей, які не притаманні її елементам окремо.

Ієрархічність - туристична система може розглядатися як компонент певної (соціальної, економічної) системи більш високого рівня, а елементи туристичної системи можуть виступати в якості систем на нижчих рівнях.

Стійкість - це здатність системи реагувати на вплив і загрози зовнішнього середовища (непередбачувані техногенні катастрофи, природні катаклізми, політичні, економічні та соціальні ситуації, які носять випадковий характер), адаптуючи поведінку до нових умов, зберігати або змінювати структуру при зникненні окремих її елементів та виникненні інших внутрішніх проблем.

Синергізм - загальна функціональність системи краще, ніж у всіх складових її елементах разом узятих, сукупний ефект перевищує просту суму результатів дії всіх її елементів.

Туристична система має властивість саморозвитку. Саморозвиток передбачає наявність механізмів, які забезпечують самозбереження і вдосконалення системи. До таких механізмів відносяться: самоорганізація, самоврядування і постановка цілей.

Самоорганізація - це процес створення взаємозв'язків і розподілу функцій між елементами системи.

Самоврядування виражається у взаємодії частин системи, спрямоване на здійснення управляючих впливів з використанням зворотних зв'язків і сприяє самозбереження системи [2].

Постановка цілей передбачає формулювання і вибір цілей функціонування, вироблення напрямку діяльності системи по її реалізації, координує цілі її складових підсистем.

Системний підхід в аналізі економіки туризму почав розроблятися порівняно недавно. Великий внесок в розвиток системного підходу в туризмі зробили швейцарські та німецькі вчені Криппендорф, Юнк, Вайс. За їх науковим підходом система "Туризм" виникла та існує в рамках трьох взаємопов'язаних суперсистем: суспільство, економіка, природне середовище.

Життєдіяльність соціально-економічної системи "Туризм" неможлива без взаємодії з довкіллям, таким чином додається екологічний аспект дослідження туризму як системи. Оскільки наявність та вплив на туристичну систему таких суперсистем, як "суспільство" та "економіка", передбачають існування в них економічних відносин, в даному випадку ринкових, то маємо усі підстави говорити про туристичну систему як об'єкт ринкових відносин. Крім того, туристичний продукт як результат функціонування туристичної системи є об'єктом купівлі та продажу. Хоча дана система і висвітлює взаємозв'язки із зовнішнім середовищем, але невідома її внутрішня організація. На думку швейцарського вченого К. Каспара, сама система "Туризм" має дві внутрішні

субсистеми: суб'єкт туризму, тобто споживач туристичних послуг, та об'єкт туризму, що складається з трьох елементів: туристичні центри, туристичні підприємства і туристичні організації (державні і громадські організаційно-правові структури, що регулюють розвиток туризму).

Просторовою формою організації рекреаційної діяльності вітчизняні науковці вважають **територіально-рекреаційну систему (ТРС)**, під якою М.М. Корецький і І.В. Смаль розуміють “територіально цілісну взаємопов’язану і взаємозалежну сукупність компонентів, функціонування і еволюція яких залежить від ступеня рекреаційного попиту і які спрямовані на задоволення рекреаційних потреб людини і суспільства загалом”. ТРС є науковою категорією, в якій знаходять відображення територіальні курортно-туристичні комплекси, що інтенсивно формуються. Н.Ю. Недашківська на підставі міжгалузевого підходу у **структурі ТРС виділяє 5 галузей та їх підгруп. Серед них такі:** 1) група галузей, які виконують головну функцію системи і становлять її центральне ядро: курортне, туристичне господарство, сфера відпочинку; 2) група галузей переважно виробничого обслуговування (будівництво, транспорт, сільське господарство тощо); 3) галузі, що постачають спеціалістів для курортно-туристичного господарства і сфери відпочинку; 4) галузі, орієнтовані на забезпечення потреб санаторно-курортного і туристичного господарств (науководслідні установи); 5) спеціалізовані органи управління. Дещо інший підхід до визначення структури ТРС пропонує В.С. Преображенський та інші. ТРС ними розглядається як функціональна система, що містить блоки понять, які є системами ширшого порядку: 1) група відпочиваючих (рекреантів); 2) природні і культурні комплекси; 3) технічна система; 4) обслуговуюча група людей; 5) система органів управління ТРС. Відмінність між цими підходами полягає в тому, що в першому випадку рекреанти об’єднані в рамках окремих галузей з обслуговуючими групами, а в другому – вони становлять окремий функціональний блок [3].

1.2 Структура національної туристичної системи

В основі туристичної системи лежить структура, що складається з елементів, які виконуючи певні функції та своєю діяльністю впливають на властивості системи. Ця структура функціонує завдяки механізму упорядкованих зв'язків і відносин між елементами.

До елементів туристичної системи можна віднести кілька груп взаємодіючих суб'єктів туристичної діяльності:

1. Фізичні особи (туристи) і їх об'єднання.

Суб'єктами туристичної системи є фізичні особи, які володіють такими якостями, як прагнення до пізнання нового і осмислення минулого; потреба в життєзабезпеченні, спілкуванні та отриманні вражень; активність в діях, в тому числі і колективних; здатність до прогнозування і т.д.. У сукупності ці якості в певній мірі впливають на поведінку систем, а в свою чергу переваги, прагнення і потреби фізичних осіб формуються під впливом цих систем. Оскільки кожна людина є учасником багатьох різних систем, то її вподобання і потреби являють собою складний комплекс.

Фізичні особи на основі спільних інтересів можуть створювати, в порядку, встановленому законодавством, клуби та інші об'єднання споживачів туристичних послуг - громадські некомерційні організації та громадські об'єднання, які будуть елементами туристичної системи.

Діяльність таких об'єднань може бути спрямована на організацію та розвиток самодіяльного туризму, захист прав та інтересів туристів, формування громадської думки про шляхи розвитку туризму та діяльності організацій туристичної індустрії, на вирішення інших завдань.

2. Суб'єкти, що створюють і надають туристам товари та послуги та об'єкти, що являють споживчу цінність для туристів.

Включаючи окремих громадян, яким, поряд з юридичними особами, законодавство надає право займатися підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи з моменту державної реєстрації.

3. Посередники, які організують поїздки і пропонують туристський продукт на ринку. До них відносяться туроператори, турагенти, консалтингові організації.

4. Некомерційні організації підприємців, працівників туристичної індустрії, споживачів послуг, асоціації, спілки та інші об'єднання, що сприяють розвитку сфери туризму.

5. Установи, що займаються підготовкою кадрів для сфери туризму і науковими розробками.

6. Органи державної влади, що здійснюють правове регулювання в сфері туризму, національні, регіональні установи, що займаються управлінням туристичної діяльності, державні унітарні або акціонерні підприємства.

7. Міжнародні міжурядові організації, а також міжнародні недержавні організації, їх спеціалізовані установи, що підтримують туристичну діяльність.

8. Місцеве населення, яке проживає на території дестинацій, туристичних центрів і в інших населених місцях, відвідуваних туристами.

До елементів туристичної системи відносяться штучні і / або природні пам'ятки, що представляють собою «туристичні ресурси - природні, історичні, соціально-культурні об'єкти, що включають об'єкти туристичного показу, а також інші об'єкти, здатні задовольнити духовні та інші потреби туристів, сприяти підтримці їх життєдіяльності, відновленню та розвитку їх фізичних сил» [4].

Функціонування структури туристичної системи забезпечують зв'язки між елементами. Змістом зв'язків в рамках системи туризму виступають суспільні відносини, що виникають, змінюються і припиняються з приводу різноманітних матеріальних і нематеріальних благ людей, які споживаються при переміщеннях за межі свого звичайного середовища, а також у зв'язку з організацією туристичних поїздок.

Отже, під структурою туристичної системи (лат. Structura - будова, розташування, порядок) розуміють сукупність елементів і стійких зв'язків між

ними, які виходячи з цілей і функцій системи, забезпечують її цілісність і рівновагу.

На рисунку нижче подана структура туристичної системи (рис. 1). Так, туристична система розглядається у вигляді відносин між “туристичним суб’єктом” та об’єктом туризму, що є елементами даної системи, а водночас її підсистемами, оскільки мають складну внутрішню організацію і виконують свої специфічні функції. “Суб’єкт туризму” – це людина, турист з його мотивами до подорожей, потребами, доходами, соціальним станом тощо. Об’єкт туризму – це та організована єдність послуг, здатних задовольнити потреби споживача. Тому кожен елемент у системі туризму повинен бути підпорядкований підсистемі туристичного суб’єкта. Отже, можна сформулювати цільову функцію туристичної системи, яка полягає у виробленні комплексу туристичних послуг з метою задоволення потреб споживачів при розумному використанні туристичних ресурсів територій та одночасній економічній та соціальній вигоді для суспільства. Слід зазначити, що функціонування туристичної системи також розглядається у взаємопов’язаній єдності і з цілісним механізмом функціонування національної економіки. Крім того, система “Туризм” інтегрована у системи вищого порядку, такі, як соціальне, політичне, екологічне та технологічне середовища, що підкреслює повну взаємопов’язаність туристичної системи з багатьма процесами суспільного життя [5].

Підсистему “об’єкта туризму” утворюють такі складові:

1. Підсистема “туристичні ресурси”, до якої належать такі елементи:
 - природні ресурси (географічне положення, клімат, рельєф, рослинний та тваринний світи, наявність річок, озер, лікувальних вод, грязей тощо);
 - історико-культурні ресурси (культура, традиції мови, ментальність, гостинність, звичаї, пам’ятки архітектури, музеї тощо);
 - соціально-економічні туристичні ресурси (економіко-географічне положення, транспортна доступність території, рівень її економічного розвитку, сучасна й

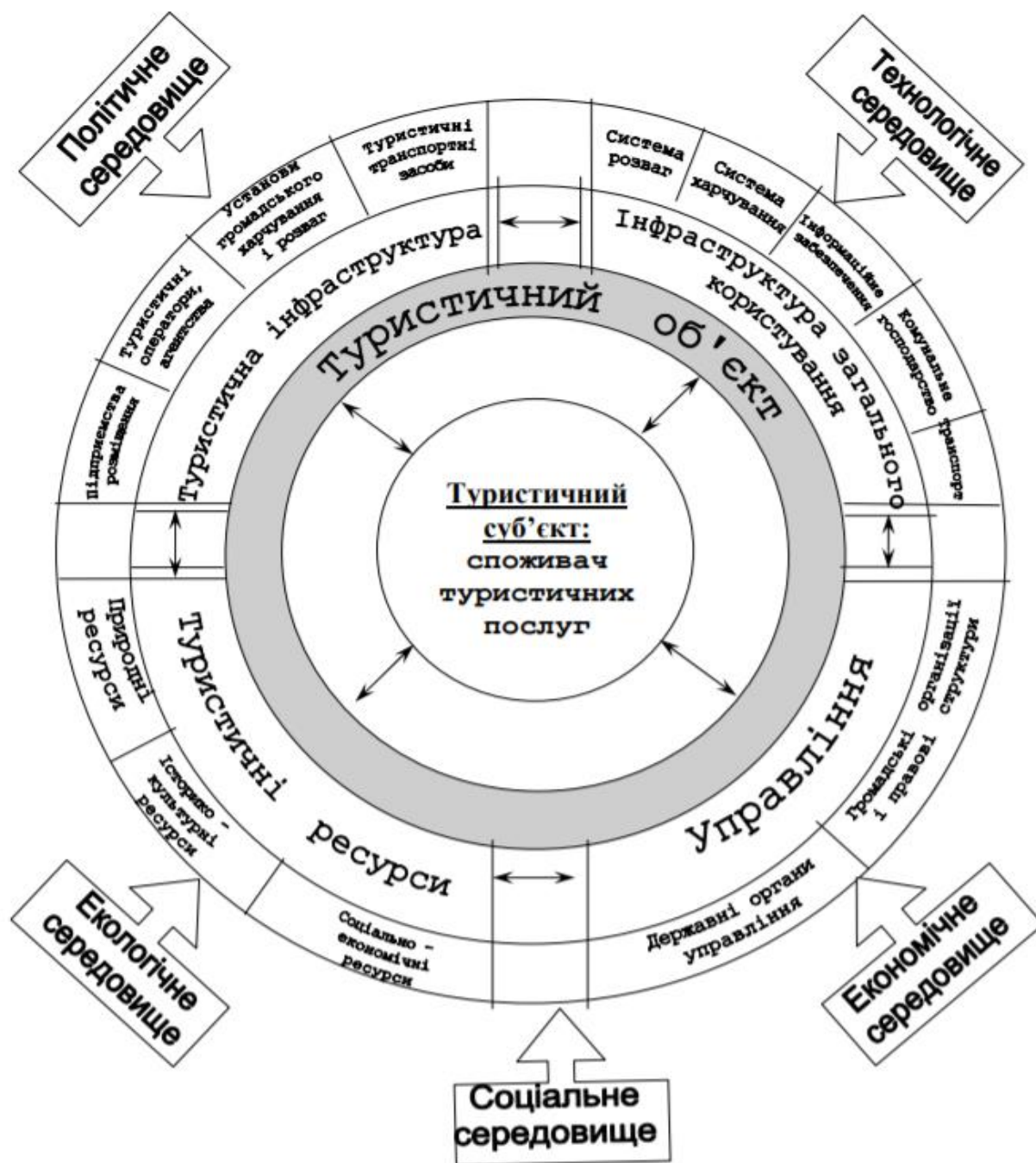

Рис. 1.1 Структура національної туристичної системи

Джерело [6]

Підсистему «об'єкта туризму» утворюють такі складові:

1. Підсистема “туристичні ресурси”, до якої належать такі елементи:
 - природні ресурси (географічне положення, клімат, рельєф, рослинний та тваринний світи, наявність річок, озер, лікувальних вод, грязей тощо);

– історико-культурні ресурси (культура, традиції мови, ментальність, гостинність, звичаї, пам'ятки архітектури, музеї тощо);

2. Підсистема «загальна інфраструктура» утворена сукупністю елементів суспільного користування, які дають можливість здійснювати економічну та суспільну діяльність. Сюди входять: транспорт; комунальне господарство (дороги, водопостачання, каналізація тощо); інформаційне забезпечення; система харчування; система розваг.

Ці складові утворюють базову інфраструктуру, рівень розвитку якої значною мірою впливає не лише на стан всієї системи туризму, але й є провідним фактором піднесення соціально-економічного життя краю. Відсутність або незадовільний стан будь-якого з елементів підсистеми, що розглядається, істотно зменшить потенційну привабливість туристичної території для потенційних клієнтів.

3. Підсистему «туристична інфраструктура» утворюють такі елементи:

– установи з розміщення туристів (готелі, пансіони, квартири, мотелі, бази, кемпінги);

– туристичні оператори (підприємства, що займаються створенням пакетів туристичних подорожей);

– туристичні агентства (підприємства, що збувають продукцію туроператорів та окремих виробників первинних туристичних послуг);

– установи громадського харчування та розваг, якщо вони є невід'ємною частиною підприємств розміщення туристів, а також ті, які переважно орієнтовані на обслуговування туристів;

– туристичні транспортні засоби (підйомники, туристичні поїзди тощо).

Елементи туристичної інфраструктури забезпечують перебування туристів у певній місцевості та ознайомлення з її багатством і неповторністю. Їх стан та розвиток визначається рівнем розвитку туристичної галузі. У свою чергу, рівень розвитку цієї галузі залежить від державної політики з питань власності, підприємництва, оподаткування, а також від існуючого попиту та кон'юнктури ринку. Крім вищезгаданих, до підприємств туристичної галузі належать також

підприємства з випуску місцевих путівників та карт, страхові, інформаційні та рекламні агентства, підприємства з випуску товарів туристичного попиту, підприємства роздрібної торгівлі з продажу товарів туристичного попиту. Наявність тісного зв'язку між виробником і клієнтом у сфері послуг підвищує роль міжособового спілкування під час обслуговування. Тому в туристичній галузі важливу роль відіграватимуть кваліфікація та особисті якості персоналу, який повинен бути підготовленим до контакту з туристом. У збуті послуг вимагається більше особистої участі для взаємодії з клієнтом та отримання від нього інформації, ніж це необхідно при реалізації товарів. Персонал, його підготовка відіграють важливу роль у рівні сервісу. Власне, рівень сервісу є визначальним як у функціонуванні підсистеми «інфраструктура загального користування», так і підсистеми «туристична інфраструктура» та «управління».

4. Підсистема «Управління» представлена організаційними структурами, що здійснюють координацію та управління туристичними процесами, формують програми розвитку туризму, реалізують конкретні рекламні та маркетингові заходи на певній території. Дана підсистема є важливою ланкою у функціонуванні цілої туристичної системи [6].

1.3 Моделі туристичних систем

Розуміння туризму як системного явища пов'язане із необхідністю структуризації всієї сукупності його економічних елементів і взаємозв'язків між ними, щоб вирішити базові проблеми, які існують у туристичній сфері на сьогодні. Системний підхід є запорукою ефективного управління туризмом на всіх рівнях.

У сучасній науковій літературі немає єдиного представлення системи туризму. На сьогоднішній день існує багато різноманітних моделей туризму: загальних, мотиваційних, соціально-культурних, екологічних, маркетингових, прогностичних, економетричних тощо. Це пов'язано, перш за все, з

мультидисциплінарністю самого феномену туризму, який можна розглядати з погляду: економіки, географії, соціології, екології, права.

Модель функціонування туристичної системи К.А. Ганн (C.A. Gunn)

У 1972 році К.А. Ганн висунула концепцію функціонування туристичної системи, яка виходить з передумови, що всі елементи туризму можна подати у взаємозв'язку попиту і пропозиції [7].

Попит формується під впливом чотирьох основних чинників: мотивування, фінансова можливість, час та фізична здатність подорожувати. Своєю чергою, пропозиція містить п'ять базових компонент: атракції (стимулюють інтерес до подорожі і формують задоволення від неї), транспорт (забезпечує зв'язок між ринковим ресурсом і дестинацією), засоби обслуговування (все те, що формує категорію “індустрія гостинності”), інформацію (опис атракцій та інші необхідні дані, подані в різних джерелах: картах, путівниках, відео, журнальних статтях, брошурах тощо) та просування (найчастіше охоплює чотири напрями діяльності: реклама, пабліситі, зв'язки з громадськістю та засоби стимулювання на зразок подарунків і знижок). На них чинять значний вплив низка зовнішніх факторів: фінанси, праця, підприємництво, суспільство, конкуренція, політика уряду, природні та культурні ресурси, керівництво (рис 1.2)

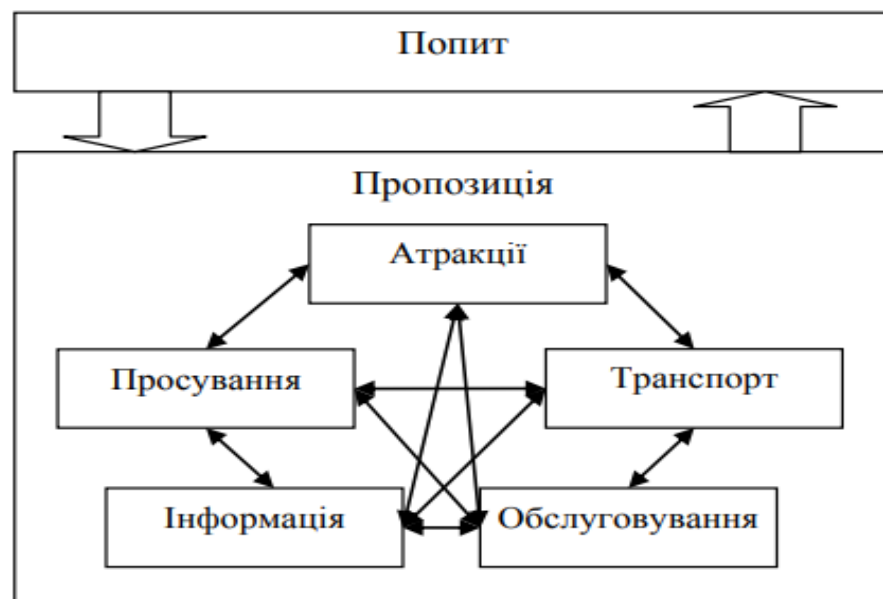

Рис. 1.2 Модель функціонування туристичної системи К.А. Ганн
Джерело: [8]

Модель туристичної системи Н. Лейпера (N. Leiper)

У 1979 р. австралійський вчений Н. Лейпер розробив одну з найвідоміших моделей туризму, яка складається з трьох елементів: туристів, географічної компоненти (регіон, який генерує туристів; транзитний регіон або маршрут; регіон, який приймає туристів – туристична дестинація), туристичної індустрії (рис. 1.3).

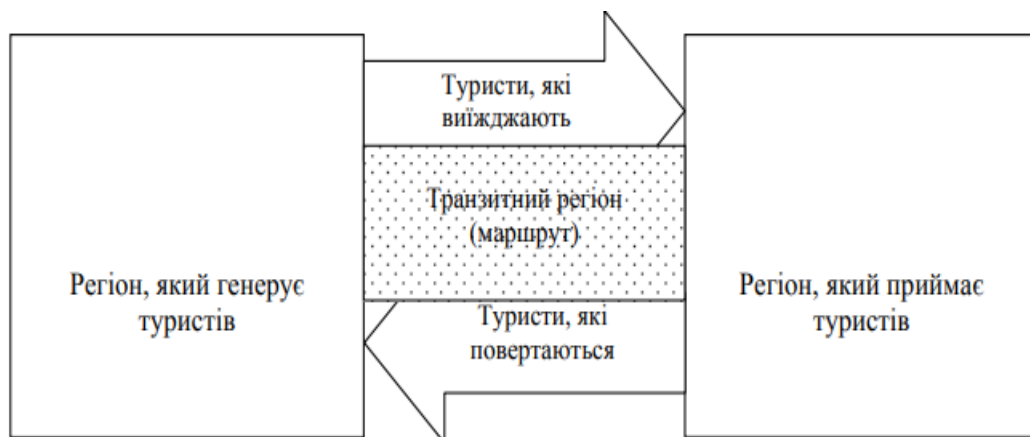
Турист є центральним елементом моделі. Саме його досвід, захоплення, очікування, бажання є рушійною силою туризму. Регіон, який генерує туристів (Traveller-generating Region – TGR) – область, де у якій формується туристичний попит завдяки мотивуванню і стимулюванню людини до поїздки. Саме в цьому регіоні турист знаходить необхідну інформацію, здійснює бронювання і вирушає у подорож. Регіон, який приймає туристів (Tourist Destination Region – TDR) є по суті змістом функціонування і сенсом існування туризму взагалі. Саме в дестинації формуються рушійні сили, які впливають на попит і активізують систему туризму загалом. Транзитний регіон (Transit Route Region – TRR) – це єдина ланка між регіоном, який генерує туристів та туристичною дестинацією, а також місця, які відвідує людина дорогою. Третім елементом моделі (не представленим схематично) є туристична індустрія, що охоплює різноманітні підприємства і організації, послуги яких формують турпродукт.

Вказані нижче територіальні утворення перебувають у тісному взаємозв'язку, при тому лише за умови їх єдності туристична діяльність стає можливою.

Модель цінна тим, що розглядає туризм з географічного погляду, представляючи подорож туриста від місця проживання і до кінцевої її мети.

Однак, як зазначають М.А. Саранча та А.С. Кусков, наведена модель туристської системи зазнала суттєвої критики з причини її значної спрощеності в плані непроробленості її елементарного складу. Крім того, до основних недоліків можна зарахувати: відсутність вказівки на поліфункціональність територій щодо напрямків руху туристських потоків (одна і та сама територія одночасно може генерувати і приймати туристські потоки, виконувати транзитні

функції); модель безвідносна до багатьох елементів туристської системи, які, якщо і вказуються, то тільки як загальні “межі”; навколишнє середовище розглядається як єдине для всіх трьох підсистем, проте найчастіше воно дуже сильно різниться і має інакше для них значення, тому в моделі її варто було б умовно поділити на три відповідні частини.

Навколишнє середовище: фізичне, економічне, соціальне, соціально-культурне, політичне, технологічне і нормативно-

Рис. 1.3 Система туризму за Н. Лейпером

Джерело: [8]

Адаптована модель туристичної системи М.Дж. Ламонта (M.J. Lamont)

Після публікації моделі Н. Лейпера низка вчених з різним ступенем успіху спробували вдосконалити її. Наприклад, австралійський вчений М.Дж. Ламонт особливу увагу звернув на модернізацію подання туристичної дестинації в моделі Лейпера (рис. 1.4).

Відхід від оригінальної моделі полягає: по-перше, у модифікації класичного елемента TDR моделі Лейпера для відображення трьох ієрархічних елементів (область дестинації, регіон туристичної дестинації, точка дестинації), пов'язаних з багатьма маршрутами і призначеннями; подруге, у розподілі транзитного маршруту на первинний і вторинний. Автор пропонує модель для відображення структурних взаємозв'язків у системі незалежного велосипедного туризму, хоча й не виключається її узагальнення для всієї туристичної системи.

Оточуюче середовище: людське, соціально-культурне, економічне, фізичне, політичне, нормативно-правове тощо

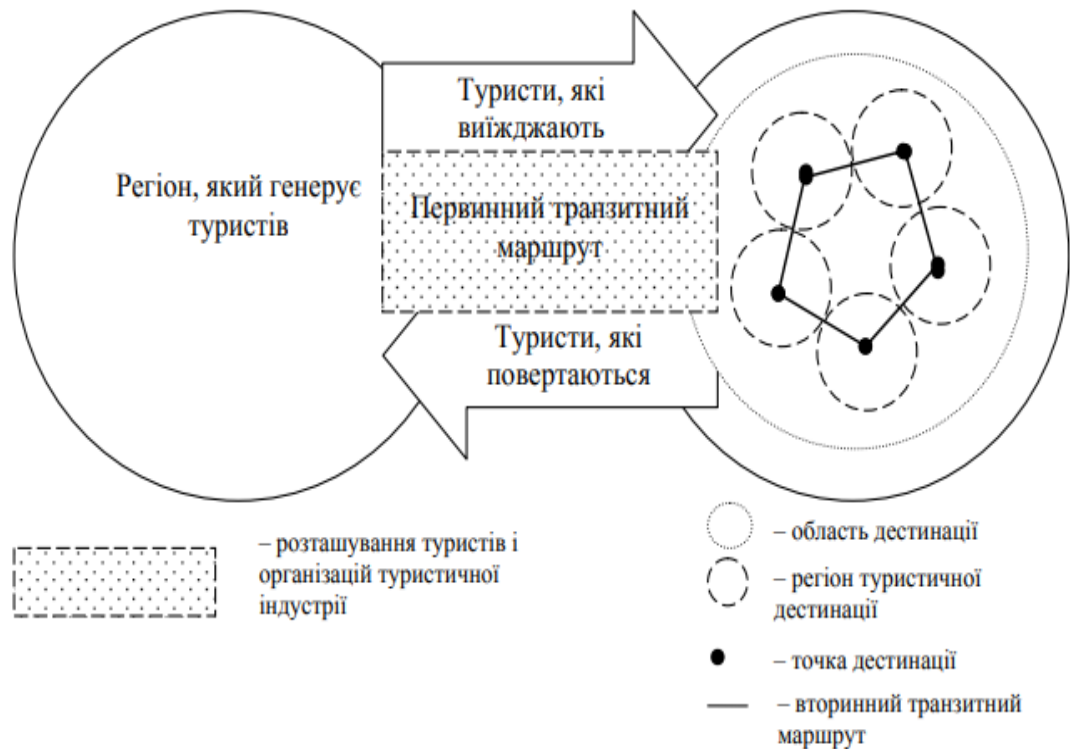

Рис. 1.4 Адаптована модель туристичної системи М.Дж. Ламонта

Джерело: [8]

Базова модель системи туризму Т.І. Ткаченко

За результатами системного аналізу підходів Н. Лейпера, М. Кабушкіна, А. Александрової та В. Квартального, до структуризації системи туризму Т.І. Ткаченко запропоновано авторську модель (рис. 1.5), яка, на відміну від відомих наукових підходів, покликана інтегрувати геопросторовий, економічний та управлінський аспекти її формування. Модель системи туризму Т.І. Ткаченко складається з підсистем: “регіон, що генерує туристичну активність”, “дестинація” та “логістичне коло туризму”. Ядром цієї системи, подібно до Н. Лейпера, є підсистема “турист”, яка пов’язує усі підсистеми та забезпечує її цілісність. Як основний елемент системи туризму автор виокремив підсистему “інституціональне середовище”, що забезпечує функціонування туристичного бізнесу в кожній із зазначених підсистем і системи загалом за певними кількісними та якісними параметрами. До складу підсистеми “регіон, що генерує

туристичну активність” (регіон потенційного попиту туристів) входять суб’єкти туристичного бізнесу, які забезпечують доведення до споживачів сформованого туристичного продукту та сприяють його реалізації (страхові компанії, посольства, рекламні агентства та ЗМІ, зокрема мережа Інтернет, заклади виставкової діяльності, кредитні установи, професійні спілки тощо). Особливим елементом системи туризму є підсистема “логістичне коло туризму”, в якій організуються туристські, інформаційні, сервісні та фінансові потоки, а також формується, реалізується та споживається туристичний продукт за допомогою таких суб’єктів туристичного бізнесу, як: туристичні оператори (ініціативні в регіоні, що генерує туристичну активність, та рецептивні у дестинації), туристичні агентства, бюро подорожей та екскурсій, транспортні організації тощо. До складу підсистеми “інституціональне середовище” зараховано такі суб’єкти туристичного бізнесу, як: державні та місцеві органи влади, що регулюють діяльність у сфері туризму, асоціації та міжнародні туристичні організації; а також правове забезпечення, політичні, соціокультурні, демографічні й інші фактори, що створюють умови для розвитку цивілізованого туристичного бізнесу.

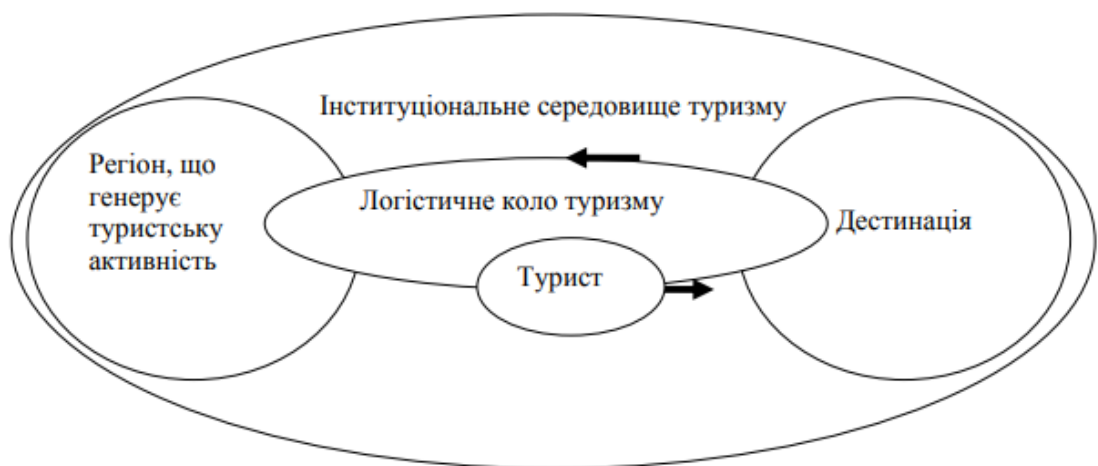

Рис. 1.5 Базова модель системи туризму Т.І. Ткаченко
Джерело: [8]

Модель туристичної системи Р.К. Мілля та А.М. Моррісона (R.C. Mill & A.M. Morrison)

Модель розроблено у 1985 році і вона є прикладом економічного підходу до концептуалізації туристичної системи. Вона складається з чотирьох компонентів (дестинація, попит, маркетинг, подорож) і взаємозв'язків між ними (рис. 1.6).

У дестинаціях відбувається розвиток, планування, управління туризмом для забезпечення його сталого розвитку. В межах попиту важливими є фактори, які впливають на ринок: поведінка споживача, яка формується під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників, таких як потреби; мотивація і сприйняття; вибір дестинації; маркетингова діяльність туристичних організацій; процес прийняття рішень туристами. Маркетинг стосується, передовсім, дослідження процесів, які допомагають дестинаціям і туристичним компаніям представляти на ринку атракції та послуги з акцентом на ефективне використання засобів просування та каналів збуту. Подорож розглядається з позиції головних туристичних сегментів, туристичних потоків та засобів транспортування.

Необхідно зазначити, що поняття “ринок” некоректно використовують, адже його розуміння зводять тільки до елементів території, яка генерує туристські потоки. До істотних недоліків цієї моделі туристської системи також належить недостатня увага до відношення системи із зовнішнім середовищем і наслідків цих відносин.

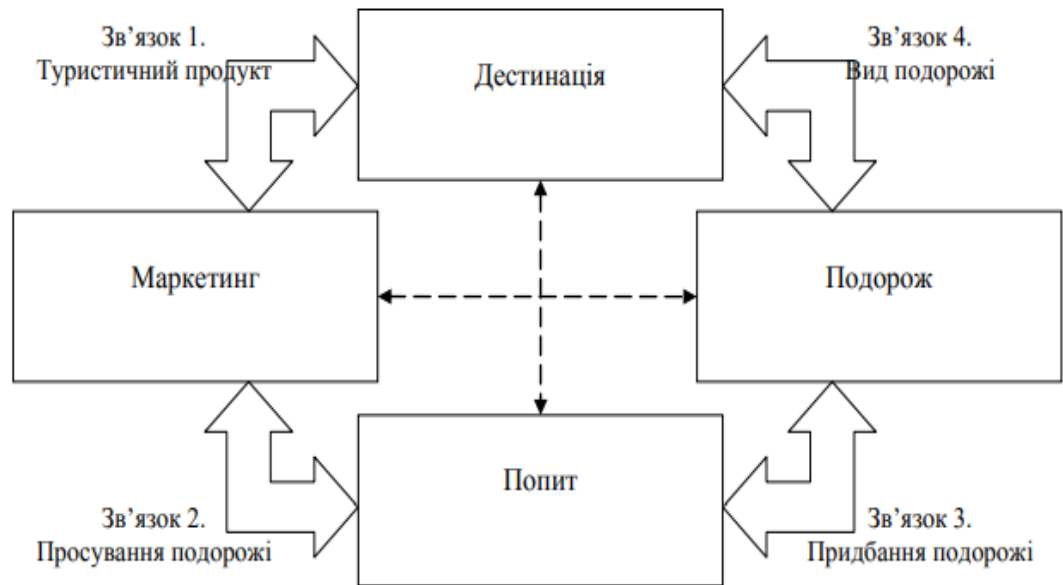

Рис. 1.6. Модель туристичної системи Р.К. Мілля та А.М. Моррісона

Джерело: [8]

Отже, підсумовуючи все вище сказане, можна сформулювати визначення, що **туристична система** – це відкрита система, яка поєднує у собі взаємодіючі елементи та дії направлені на виробництво та реалізацію благ для туристичного споживання.

РОЗДІЛ 2. НАЦІОНАЛЬНА ТУРИСТИЧНА СИСТЕМА ФІНЛЯНДІЇ

2.1 Складові національної туристичної системи Фінляндії

Фінляндія володіє великим національним надбанням, природним, матеріальним, духовним. Його належне використання в індустрії туризму сприяє створенню робочих місць, зростанню доходів, збільшенню туристичних потоків та у підсумку – підвищенню добробуту населення та економічному процвітанню регіонів. Якщо у 2015 р. загальне щорічне надходження від туризму становило близько 16 млрд. євро (7% ВВП), кількість іноземних прибуттів становила 5,5 млн, а внутрішніх подорожей – 8,1, то в 2019 р. надходження від туризму збільшилися до 19 млрд. євро (8% ВВП), кількість іноземних прибуттів перевищила 7 мільйонів, а внутрішніх подорожей збільшилося до 9,14 млн. вперше в історії Фінляндії [9].

На рисунку нижче зображені компоненти національної туристичної системи Фінляндії (рис. 2.1)

Рис. 2.1 Складові національної туристичної системи Фінляндії

Джерело: [Розробка автора]

Державні органи управління. Питання розвитку туризму знаходяться у віддані багатьох міністерств та відомств Фінляндії: Міністерства зайнятості та економіки, Міністерства фінансів, Міністерства сільського та лісового господарства, Міністерства оточуючого середовища, Міністерства освіти і культури, Міністерства транспорту і комунікацій, Міністерства міжнародних відносин. Сучасна стратегія розвитку туризму в Фінляндії базується на таких трьох компонентах як - внутрішній розвиток туристичної галузі; популяризація іміджу Фінляндії як країни туристичного відпочинку; розвиток матеріально-технічної основи туризму.

Влада будь-якого фінського міста проводять різноманітні фестивалі, численні свята, організують нові музеї, а також створюють всілякі атракціони, які об'єднують сучасні досягнення технічної думки, національні традиції та природні багатства. Влітку Фінляндія - центр водного туризму і рибалки Європи завдяки своїм численным річкам і озерах. Взимку тут можна займатися всіма видами зимового спорту [10].

Туристичні ресурси.

Фінляндія - пагорбно-рівнинна країна. Абсолютні висоти звичайно не перевищують 300 м. У геологічному відношенні Фінляндія розташована в межах Балтійського кристалічного щита. У льодовикову епоху вона піддавалася покривному заледенінню. Льодовики згладили пагорби і заповнили більшість улоговин своїми відкладеннями. Незважаючи на підняття суходолу, багато улоговин дотепер зайняті озерами і болотами. Звідси і походить назва країни Суомі (суо - "болото"). Фінляндія має значні запаси водної енергії.

Головним національним багатством Фінляндії, безперечно, є її природа, яку вважають цікавою для туристів. Тут знайдуть цікаві місця любителі практично всіх видів відпочинку. Для любителів активного й навіть екстремального відпочинку пропонують гірськолижні курорти з розвинутою інфраструктурою, рибалка, сніжне сафарі. Для людей, що надають перевагу спокійному відпочинку

на природі, можливо розміщення у котеджах на березу озер чи в тихих спокійних куточках країни.

Фінська зима дуже сприятлива для лижного відпочинку. В країні нараховують більше 140 гірськолижних центрів, які розташовані практично в кожному містечку Фінляндії, більшість з них знаходяться на півдні країни. Лижний сезон починається з жовтня і триває до середини травня. В центрах лижного спорту прокладені освітлені траси, і темінь полярної ночі - не заважатиме катанню [11].

Окрім спортивних уподобань на багатьох курортах пропонують різноманітні розваги, цікаві екскурсії. Особливим видом розваг у Фінляндії є снігові сафари на собачих упряжках чи мотосани. Сафари проводять у східних і північних районах Фінляндії.

Фінляндія - країна тисячі озер: більше 10% території країни покривають озера й ріки, що розділяють її на величезну кількість островів. З цим казковим лабіринтом краще всього познайомитись, здійснивши подорож на поромі із Гельсінкі в Стокгольм. Найбільше відоме озеро Сайма на південному сході, що має важливе значення для сплаву лісу і транспортування вантажів у внутрішніх районах, не забезпечених залізничними й автомобільними дорогами. Озера Пяйянне на півдні, Нясиярви на південному заході й Оулуярви в центральній частині Фінляндії разом з ріками теж відіграють важливу роль для водного сполучення. Численні невеликі канали з'єднують річки й озера країни, іноді в обхід водоспадів. Найбільше значення має Сайменський канал, що зв'язує озеро Сайма з Фінською затокою. Фінляндію можна назвати країною озер, що надає можливість розвитку у країні різних видів водного туризму.

Морські берега Фінляндії разом з архіпелагом, озера і річки в середині країни дуже привабливі для любителів катерів і яхт. А велика кількість річок сприяє цікавим туристичним подорожам, наприклад, спуску по річкових порогах на різноманітних плавзасобах (байдарках, каное, плотах та ін.).

Дуже популярною у Фінляндії є риболовля. Чисті і багаті рибою водойми країни пропонують необмежені можливості для різноманітних видів риболовлі, тим більше, що це захоплення є актуальним в будь-яку пору року.

Фінляндія чудове місце для сімейного відпочинку. Тут не тільки Санта Клаус і Муммі-Тролі, але й багато іншого, не менш цікавого. Тут є можливість розважитися туристам будь-якого віку. Відвідування океанаріума "Sea Life", міського зоопарку в Гельсінкі, центру фінської науки "Еврика", різноманітних парків розваг будуть святом для людей різного віку. Для сімейного відпочинку будуть цікаві північні і центральні райони країни - Рука, Тахко, Вуокатті, Куусамо, Рованіємі, Сааріселькя, Леві. Тут можна поєднувати активний і спокійний відпочинок, насолодитись тишею і красою природи, не відриваючись від високоякісного сервісу.

Популярні види туризму в Фінляндії:

1. Екологічний туризм;
2. Гірськолижний туризм;
3. Пізнавальний туризм;
4. Санаторно-курортний туризм;
5. Релігійний туризм.

Екологічний туризм. З 2010 року інтенсивно почав розвиватися екологічний туризм. Туристична галузь країни пропонує для цих цілей ряд пішохідних маршрутів по заповідних місцях, а також відвідування мережі з 40 національних парків і заповідних територій. Парки розкидані по всій території Фінляндії, простягаються на озера, ліси, торф'яники і сопки, і представляють різноманітні географічні ландшафти - пороги, рифтові долини і ескери. У національних парках можна не тільки милуватися краєвидами і спостерігати за тваринами і рослинами: у них створені ідеальні умови для активного відпочинку - походів, скелелазіння, прогулянок на снігоступах і інших занять на свіжому повітрі [12].

У регіоні Гельсінкі для еко-туризму в літній час відкриті ряд раніше недоступних для відвідувань туристами островів – Валлісаарі, Кловахарун, Ісосаарі та інші.

Гірськолижний туризм. У Фінляндії, здебільшого в Лапландії, розвинений зимовий туризм - спуски для любителів гірськолижного спорту та сноуборду, походи на снігоходах, їзда на собачих і оленячих упряжках (курорт в Юлляс і інші). Відомі своїми гірськолижними спусками курорти Салла, Пюхя, Рука (поблизу Куусамо), Суому (поблизу Кемиярви), Сааріселькя, Леві і Юлляс.

Фахівці відзначають значне збільшення частки російських туристів, що приїжджають на гірськолижні курорти Фінляндії на своїх автомобілях (гірськолижні курорти Пюхя, Тахко, Химос і інші).

Пізнавальний туризм. Одним з найпопулярніших у іноземних туристів містом є столиця Фінляндії - Гельсінкі. Також популярні і інші великі міста: Тампере, Турку, Оулу, Куопіо і Порвоо, а в період різдвяних свят і Нового року столичний регіон привертає особливо туристів з Росії, які зупиняються тут довше звичайного і витрачають більше грошей, ніж за інші приїзди. Найбільша частка туристів в період новорічних свят припадає на Лапландію задля відвідування домівки Санта Клауса та спостережень за північним сьйвом.

Санаторно-курортний туризм. За останні роки значного розвитку в країні набула індустрія санаторно-курортного лікування, туризму та відпочинку. Лікуватися на курортах Фінляндії стало не тільки популярним, а й престижним. Тут діє 25 курортних центрів, багато з них - у мальовничих куточках країни, де створено умови для лікування і відпочинку. В цих центрах можна отримати всі види оздоровчого масажу, фізіотерапевтичних процедур, косметологічне лікування.

Релігійний туризм. Окрему категорію становить релігійний туризм (або паломництво) в цілях якого - відвідування розташованих в Фінляндії православних Ново-Валаамського і Лінтульського монастирів, Покровського братства і Єлизаветинського сестринства, Успенського собору та ряду інших історичних храмів XIX століття.

У 2012 році в зв'язку із збільшеним інтересом до Нового Валаама з боку російських туристів, керівництво монастиря для централізації туристичних потоків уклало договір з російською паломницької службою «Радонеж». У рік

монастирі відвідує до 15 тисяч туристів з Росії, що становить 1/7 всіх відвідувачів, а рішенням гільдії фінських журналістів, які пишуть про туризм, Ново-Валаамського монастиря був обраний як кращий туристичний об'єкт Фінляндії 2012 року [13].

Внаслідок поєднання природних та історико-економічних особливостей у Фінляндії можна виділити наступні туристичні райони: Південну Фінляндію з центром в місті Хельсінкі, де розвивається культурно-історичний та релігійний туризм; Західну Фінляндію з центром в стародавній столиці країни – Турку, де розташований найпопулярніший гірськолижний курорт Леві; Центральну Фінляндію з крупними центрами Тампере і столицею зимового спорту Лахті, регіон вважається озерним краєм, де розвинений водний, гірськолижний та екологічний туризм. На території Східної Фінляндії розташований найбільший порт країни – Котка, тут розвинений водний та санаторно-оздоровчий туризм.. Північ Фінляндії займає Лапландія з центром в місті Рованіємі, куди всі туристи з'їжджаються, щоб відвідати Санта Клауса та поспостерігати за Північним сяйвом. Та Аландські острови – архіпелаг в Балтійському морі, де розвивається екологічний туризм [14] (додаток А).

Туристична інфраструктура. В країні розвинена туристична інфраструктура. Існує близько 8500 готелів, діє приблизно 200 туристичних баз і понад 10 тис. будиночків дач для відпочинку, 5 тис. з яких здають туристам, майже 350 кемпінгів. Відпочити можна і на фінській фермі: приблизно 250 фермерських будиночків готелів приймають відпочиваючих з повним чи частковим пансіонатом. Більшість об'єктів розташовані у фінському центральному озерному краї. Названі об'єкти туризму мають все необхідне для забезпечення нормального побуту (меблі, постіль, кухонний посуд, опалення) відпочиваючих. Окремі турбази пропонують найрізноманітніші послуги: катання на човнах, водних лижах, екскурсії, прогулянки, заняття на спортивних майданчиках (гольф, теніс тощо), вечори в кафе чи ресторани [15].

В Фінляндії розвинені всі види транспорту – автомобільний, залізничний, морський, авіатранспорт та ін. Традиційним видом транспорту у Фінляндії

вважається оленьча упряжка. У сільській місцевості крім сучасних засобів пересування часто використовуються сани і лижі, а влітку човни.

Вихід території країни до Балтійського моря - найважливіша ознака її економіко-географічного положення. Міжконтинентальним морським шляхом країна з'єднана з усіма країнами Балтії, що становить основу її економічного та туристичного розвитку [16].

Величезна увага приділяється розвитку морського транспорту, адже порти - це ворота країни у світ. До речі, Фінляндія - єдина з мореплавних держав світу в якій всі порти відкриті круглий рік.. Оскільки фінляндська економіка і добробут народу значною мірою залежать від експорту, у Фінляндії зроблено все можливе для того, щоб тримати власні порти відкритими в найлютіші морози. Для цього створено високоефективний криголамний флот (більше половини криголамів світу збудована у Фінляндії). Криголамний флот забезпечує цілорічну ефективну роботу фінляндського морського транспорту.

На транспорт у Фінляндії припадає понад 8 % валового внутрішнього продукту країни. Найбільшу частку внутрішніх перевезень вантажів (понад 70%) здійснює автомобільний транспорт. Автобусне сполучення між поселеннями здійснюється автомобільними дорогами, 90% яких є державними. Автомобільний парк країни інтенсивно збільшується.

Довжина всіх автомобільних доріг Фінляндії становить близько 78 тис. км. За останні двадцять років вона збільшилася на 3333 км, або в 1,04 рази, водночас рівень автомобілізації (кількість автомобілів на 1 тис. осіб) зріс у 1,57 рази. Необхідною є якнайшвидша інтенсифікація будівництва автомобільних доріг.

Автобусне сполучення Лапландії успішно замінює залізничне і є чудовим транспортом для подорожей у цьому мальовничому краї.

У Фінляндії непогано розвинений і залізничний транспорт. Загальна довжина залізничного полотна становить майже 6 тис. км. Більшість залізниць електрифіковані.

Всі найбільші міста Фінляндії сполучені залізницями. Між Гельсінкі й Турку курсує сучасний швидкісний потяг "Пендоліно С 220".

Повітряне сполучення у Фінляндії здійснюється завдяки компанії "Finnair", довжина внутрішніх авіаліній якої найгустіша в світі. Регулярні авіаційні вантажні та пасажирські перевезення здійснюються із 22 фінляндських аеропортів. Один з найбільших аеропортів знаходиться у Гельсінкі [17].

Постачальники туристичних послуг. На території Фінляндії працює дуже багато туристичних агентств, котрі організовують поїздки, як у території Фінляндії, і виїзні тури.

>VaeltavaRitari входить до складу фінської туристичної компаніїRUSTRAVELOY, що ось шість років надає тури та послуги оформленню віз жителям Фінляндії, бажаючих відвідати Україну, Білорусь. Фахівці допоможуть підібрати і забронювати будь-які варіанти розміщення у Фінляндії, квитки на поїзд, літак чи пором.

>SeverTourOY - туристична компанія, розташована у Гельсінкі. Основних напрямів діяльності є: групові і індивідуальні екскурсійні тури Росією та Європі, пляжні тури від TEZTOUR до Єгипту, Туреччину, Іспанію, Грецію, SPA тури Чехію, Естонію, бронювання котеджів і готелів у Фінляндії.

КомпаніяMivela пропонує вирушити у незабутнє подорож у Норвегію. Риболовні тури продумані й добре організовані в такий спосіб, щоб подорож надовго залишилося серед пам'яті гарними пейзажами і відмінним уловом. Групи супроводжує що російськомовний сертифікований гід, який допоможе впіймати трофейну рибу чи королівського краба.

Voyage Line - туристична компанія у Фінляндії. Організація повноцінного індивідуального відпочинку для російськомовних туристів біля Фінляндії. Не просто бронюються котеджі у Фінляндії, а що з господарями котеджів дається наших туристів безплатна інформаційна підтримку і цілодобова допомогу російською.

>FinnWay - пасажирські перевезення Київ – Фінляндія.FinnWay пропонує транспортні послуги з пасажирським перевезенням з Києва до Фінляндії і навпаки. Доставка пасажирів на комфортабельних мікроавтобусах і легковому транспорті від дому потрапила в СПб додому у кожному місті Фінляндії і

навпаки (також аеропорти СПб, Гельсінкі і Тампере, морські термінали Гельсінкі, Турку і Ханко, залізничні вокзали і автобусні термінали).

Фінтур – фінський туроператор, пропонуючи розміщення в котеджах і готелях біля всієї Фінляндії. З програм активного відпочинку знайдеться багато цікавого як індивідуальних клієнтів, так груп, ікорпорантов [18]

Рисунок нижче показує щорічну кількість людей, зайнятих у туристичних агентствах та туроператорських підприємствах у Фінляндії з 2013 по 2019 роки. Видно, що кількість тур агентів та туроператорів щорічно неухильно спадає. Пік зменшення кількості агентських офісів був пройдений в 2015-2016 рр. Проте, літо 2017 року видалося складним, кількість туристів і обсяги роботи у турагентів виростили, а фінансові показники знизилися. Великі оператори скоротили комісію, багато авіакомпаній ввели промотарифи і т.д. Все це призвело до падіння маржинальності турагентського бізнесу. У такій ситуації агентствам важко вести бізнес і вирішувати проблеми тільки своїми силами, тому тоді яскраво проявилася тенденція до переходу турфірм під дах відомих мережевих брендів. Тобто кількість незалежних турагентств знижувалося, мережевих - росло. (рис. 2.2), [19].

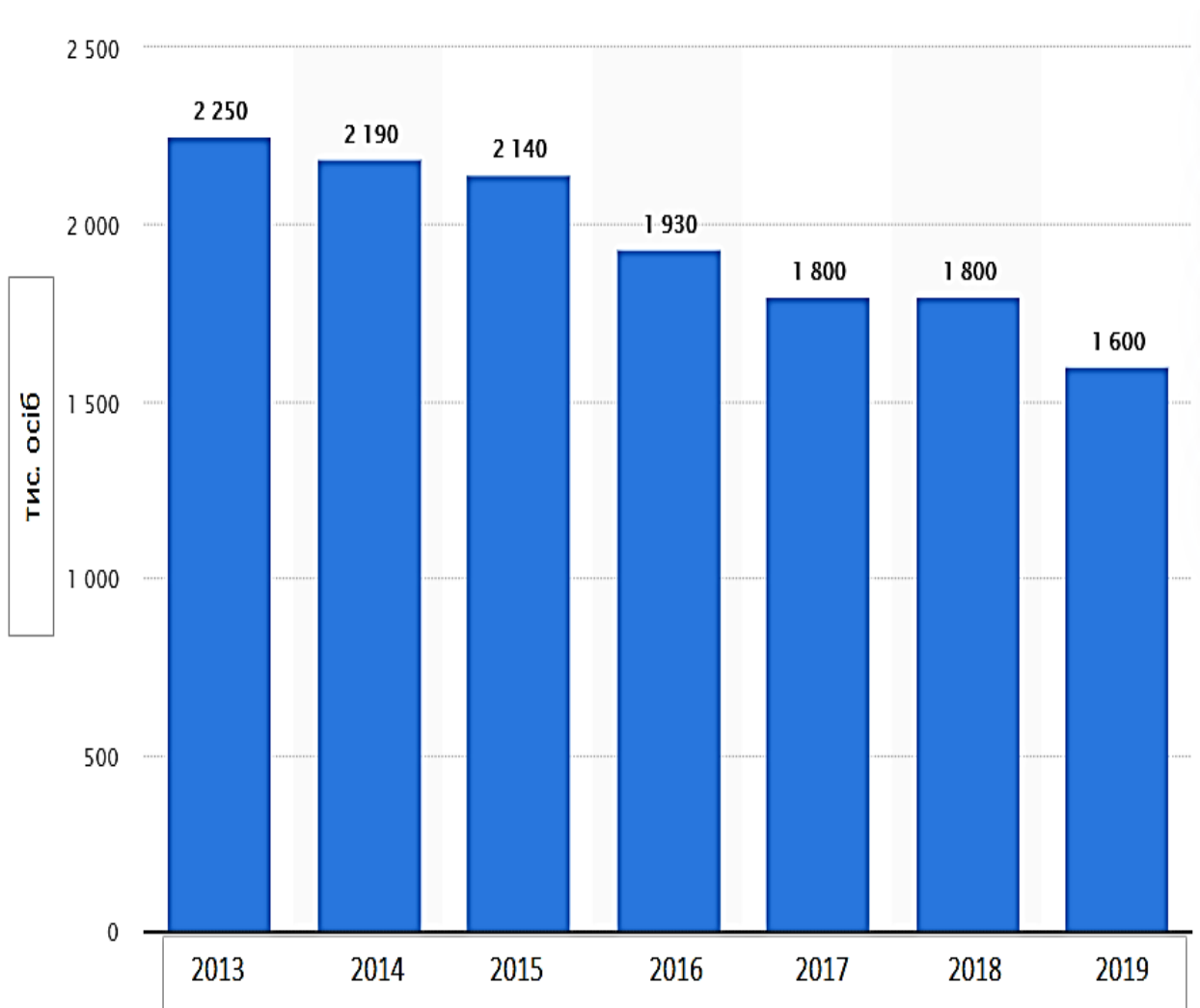

Рис. 2.2 Кількість турагентів та туроператорів Фінляндії (2013-2019 рр.)

Джерело [19]

Споживачі послуг.

На рисунку нижче показано кількість туристичних іноземних прибуттів, які неухильно зростали до 2019 року і становили 7.1 млн. осіб, це рекордний показник для Фінляндії (рис. 2.3). На жаль, на даний момент у зв'язку з пандемією коронавірусу кількість іноземних туристичних прибуттів впало на 55%.

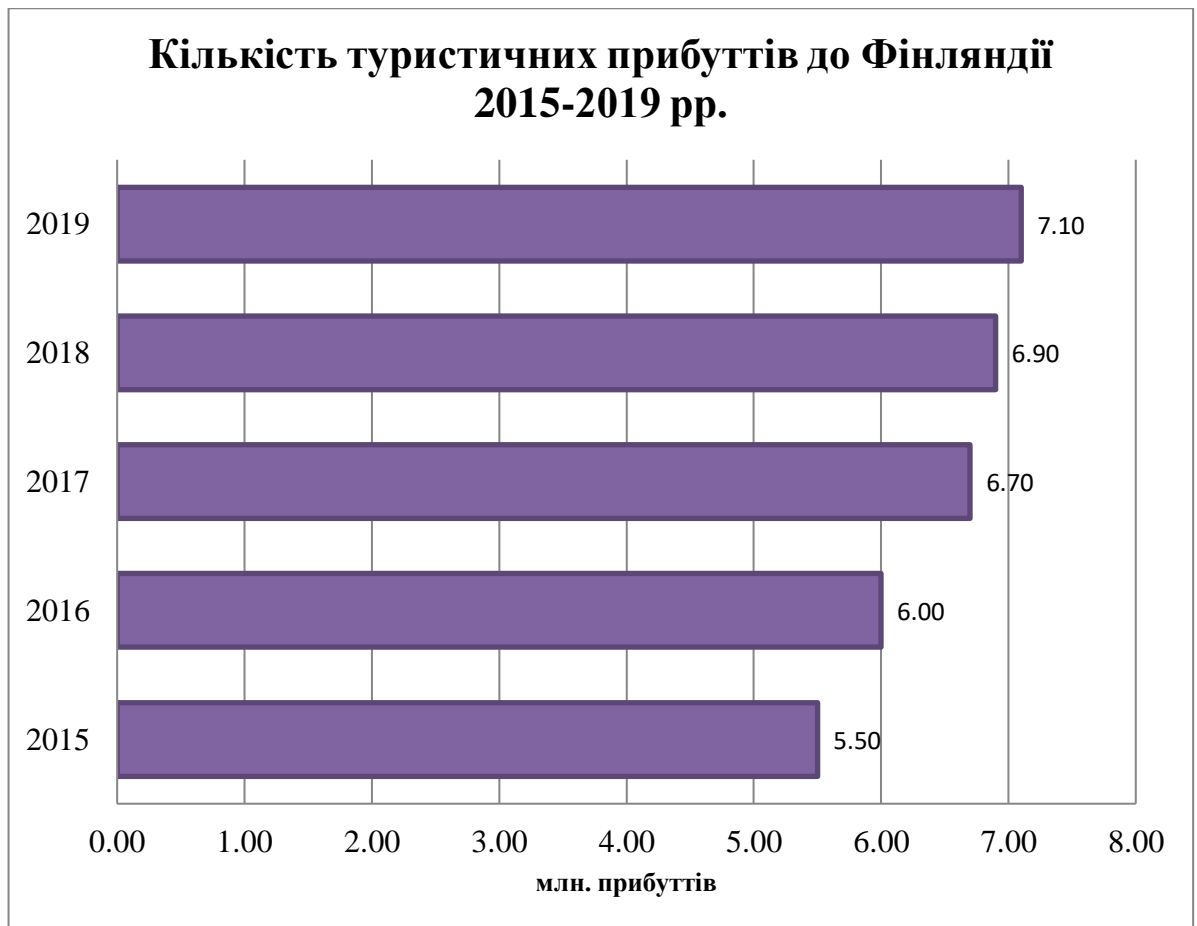

Рис. 2.3 Кількість іноземних туристичних прибуттів до Фінляндії 2015-2019 рр.
Джерело [Розробка автора]

Найбільша кількість туристів прибуває з наступних країн:

1. Росія;
2. Німеччина;
3. Великобританія;
4. Швеція;
5. Китай.

У 2019 році заклади розміщення у Фінляндії зафіксували майже 23,1 мільйона ночівель туристів-резидентів та нерезидентів. Вітчизняні туристи мали понад 16 мільйонів ночей у закладах розміщення, тоді як туристи з іноземних країн провели того року більше семи мільйонів ночей. Найбільша група туристів-нерезидентів приїхала з Росії з майже 821 тис. ночей, з Німеччини - 662 тис. ночей, а з Великобританії близько 569 тис. ночей (рис. 2.4), [20].

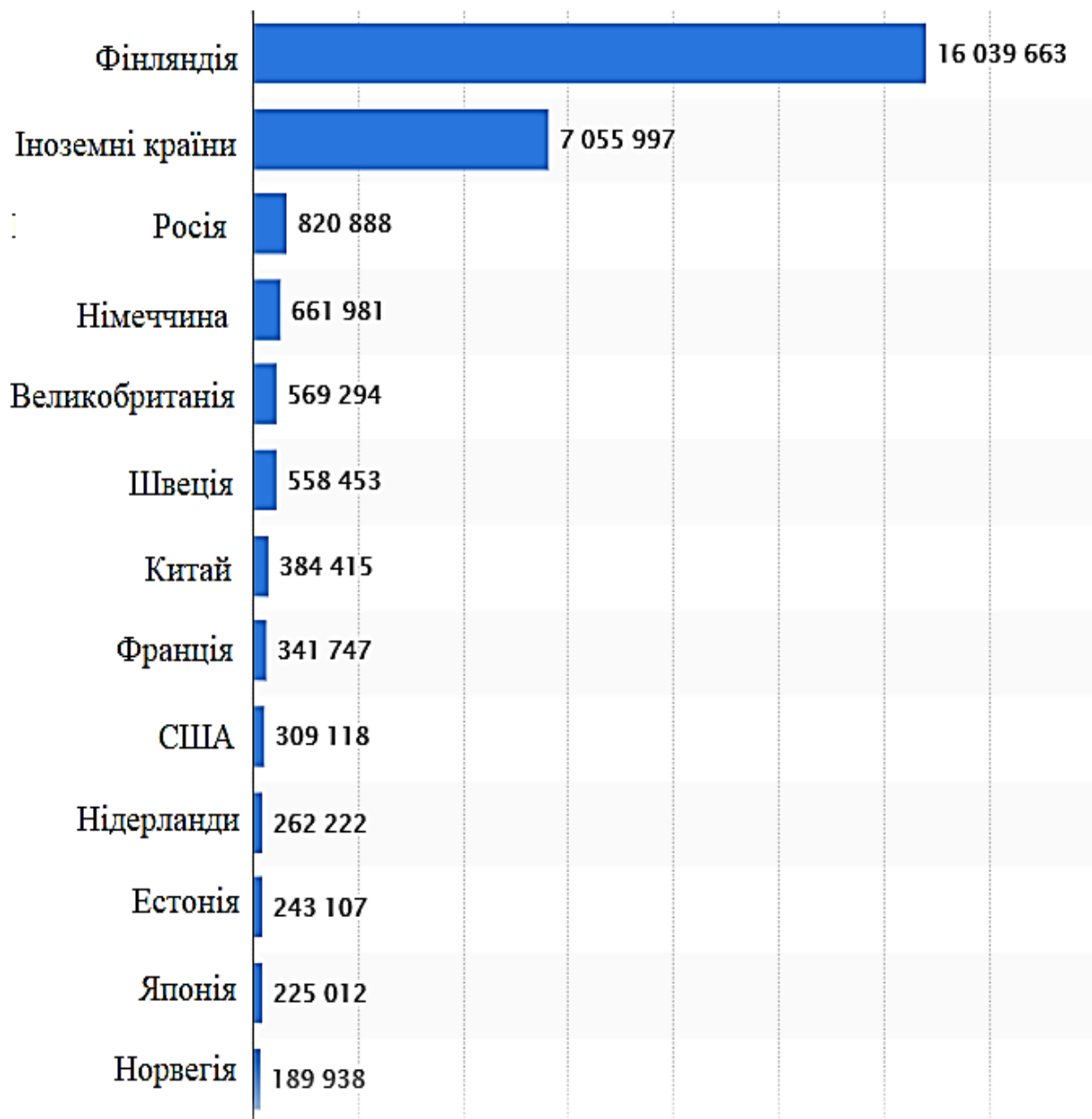

Рис. 2.4 Кількість туристичних ночівель у Фінляндії 2019 року за країною походження (тис. ночей)

Джерело [20]

В результаті спалаху коронавірусу (COVID-19) ночівлі міжнародних туристів у Фінляндії зменшились на 55 відсотків у період з січня по липень 2020 р. Найбільше зменшились ночівлі шведів - майже на 80% порівняно з відповідним періодом у попереднього року. Крім того, ночівлі туристів із США та Китаю скоротились на 66-67% порівняно з 2019 роком.

19 березня 2020 року Фінляндія почала обмежувати транскордонний рух та закрила свої кордони для непотрібних поїздок. Загалом кількість відвідувачів з

усіх найважливіших країн в'їзного туризму різко скоротилася з березня 2020 року (рис. 2.5), [21].

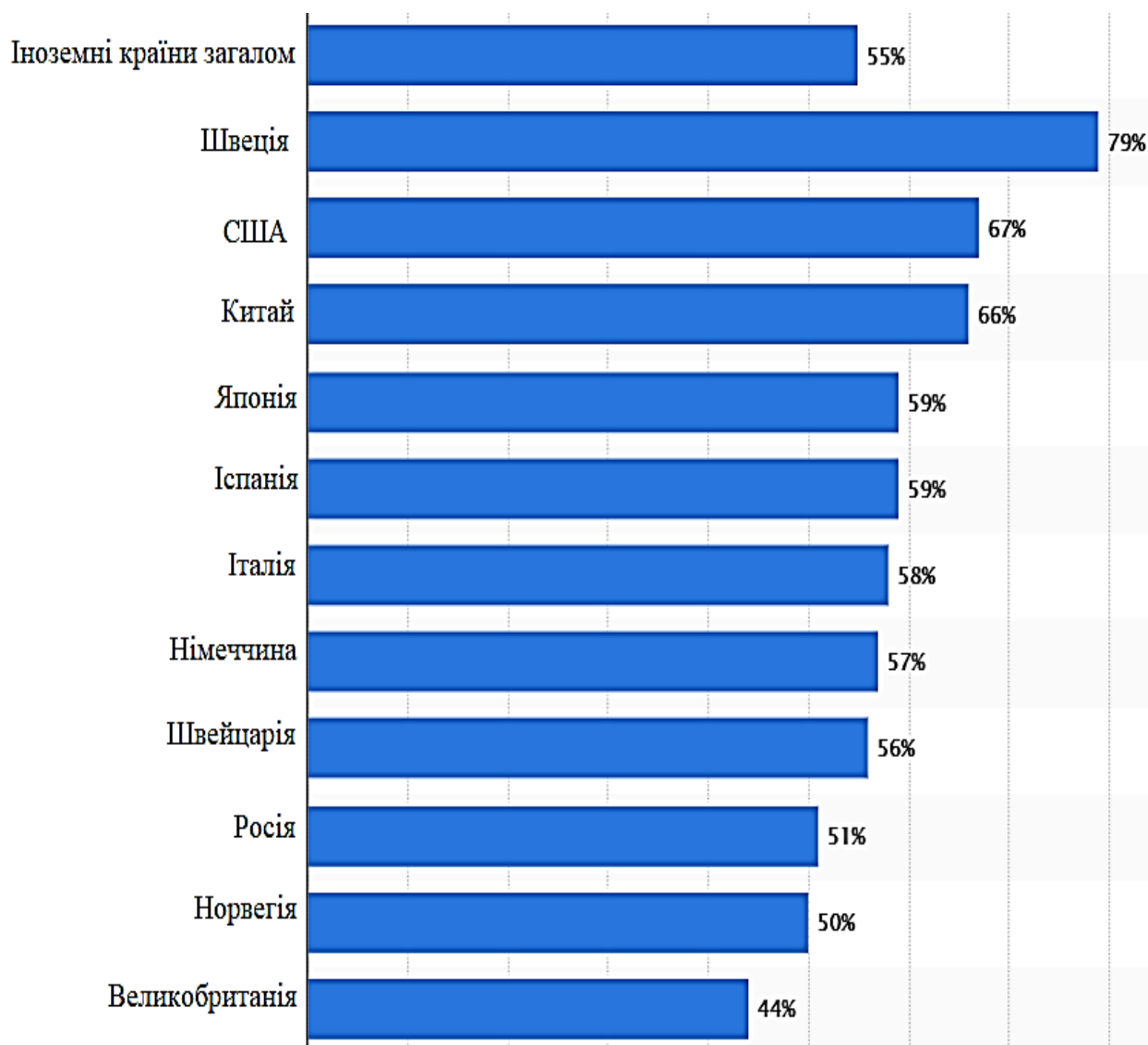

Рис. 2.5 Зменшення кількості ночівель міжнародних туристів через COVID-19 у Фінляндії 2020 (%)

Джерело: [21]

19 листопада влада Фінляндії вирішила, що обмеження на в'їзд будуть діяти до 13 грудня 2020 року, оскільки епідемічна фаза продовжується і відрізняється між Фінляндією та Європою величиною епідемічної ситуації. За думкою влади, зменшення обмежень на даному етапі не виправдано.

Туристичні поїздки без карантину та вимоги тестування можливі для туристів з наступних країн: Австралія, Ватикан, Японія, Руанда, Південна Корея, Сингапур, Таїланд та Нова Зеландія [23].

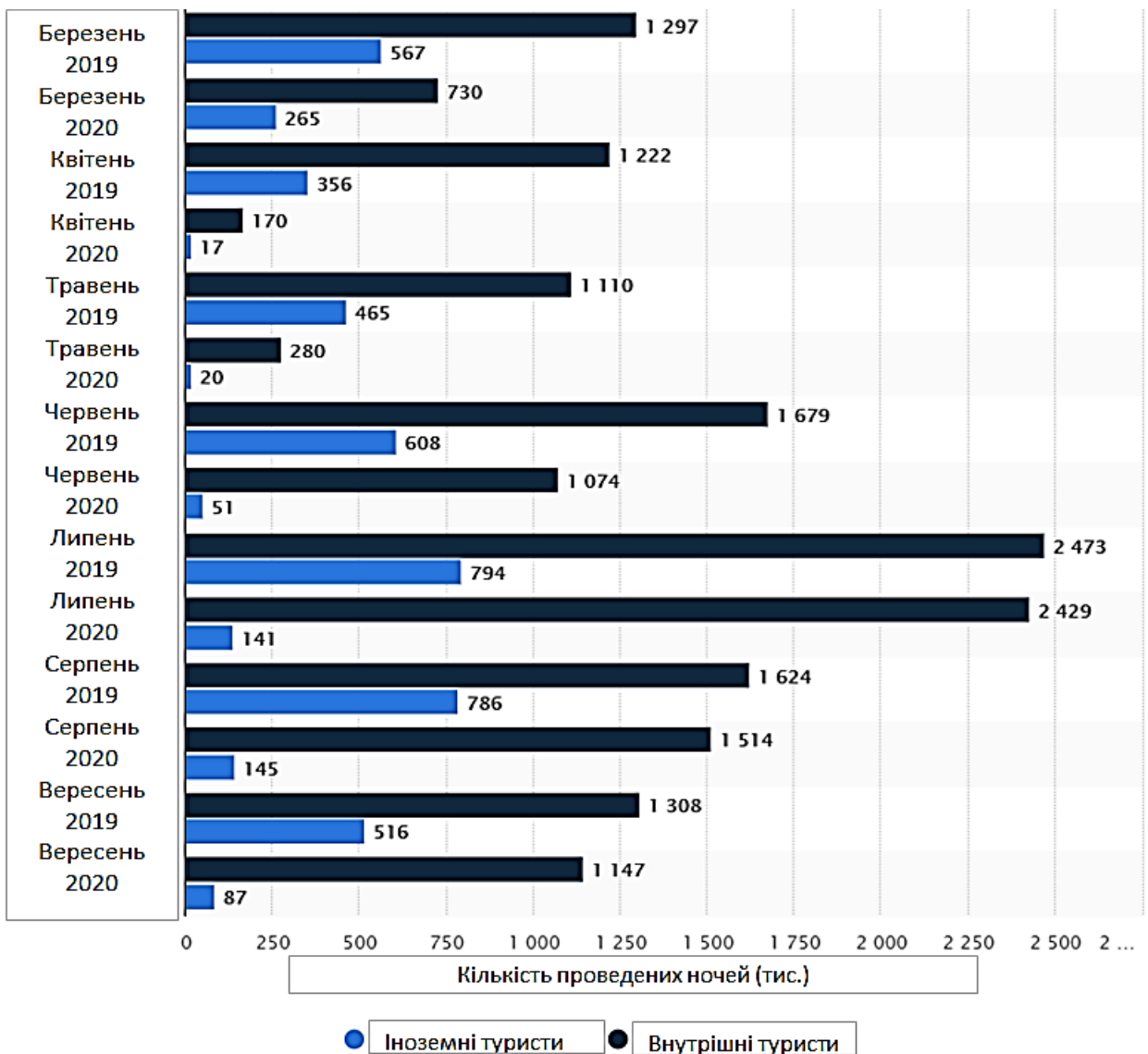

Рис. 2.6 Вплив COVID-19 на кількість проведених ночей іноземних та вітчизняних туристів у Фінляндії 2020 (тис. ночей)

Джерело: [24]

Незважаючи на спалах коронавірусу (COVID-19), ночівлі вітчизняних туристів у Фінляндії зменшилися лише на 2% в липні 2020 року та на 7% у серпні 2020 року порівняно з 2019 роком. У вересні 2020 року було зафіксовано близько 1,15 мільйона проведених ночей внутрішніх туристів, що на 12% менше, ніж у попередньому році. Для порівняння, ночівлі міжнародних туристів впали на 83% в порівнянні з 2019 роком, склавши 87 тисяч ночей (рис. 2.6), [24].

Місцеве населення. Розвиток внутрішнього туризму з високим рівнем сервісу є головною передумовою для просування іміджу Фінляндії на міжнародних туристичних ринках. Туристичні фірми Фінляндії активно

пропагують та використовують в своїй діяльності унікальний історико-культурний потенціал країни. Фіни є активними учасниками як внутрішнього, так і міжнародного туризму. Вони демонструють високу активність і зацікавленість туристичними подорожами. Загальна тенденція до підвищеної цікавості до культурного та історичного компоненту туризму в Фінляндії обумовлена зростанням рівня освіти населення, потребами знати не тільки історію та культуру інших народів, але й власну.

Економічна спроможність населення здійснювати поїздки різної тривалості є важливим чинником для стабільного розвитку туризму. На рисунку нижче показана кількість внутрішніх туристичних мандрівок, у 2008 році було здійснено 7,75 млн. туристичних подорожей а в 2019 році ця цифра збільшилася до 9,14 млн. подорожей. Динаміка збільшення внутрішніх переміщень є стабільно позитивна. Так як кількість населення Фінляндії 5.5 млн. осіб, то це означає, що внутрішні туристи здійснюють по 2-3 поїздки за рік (рис. 2.7), [25].

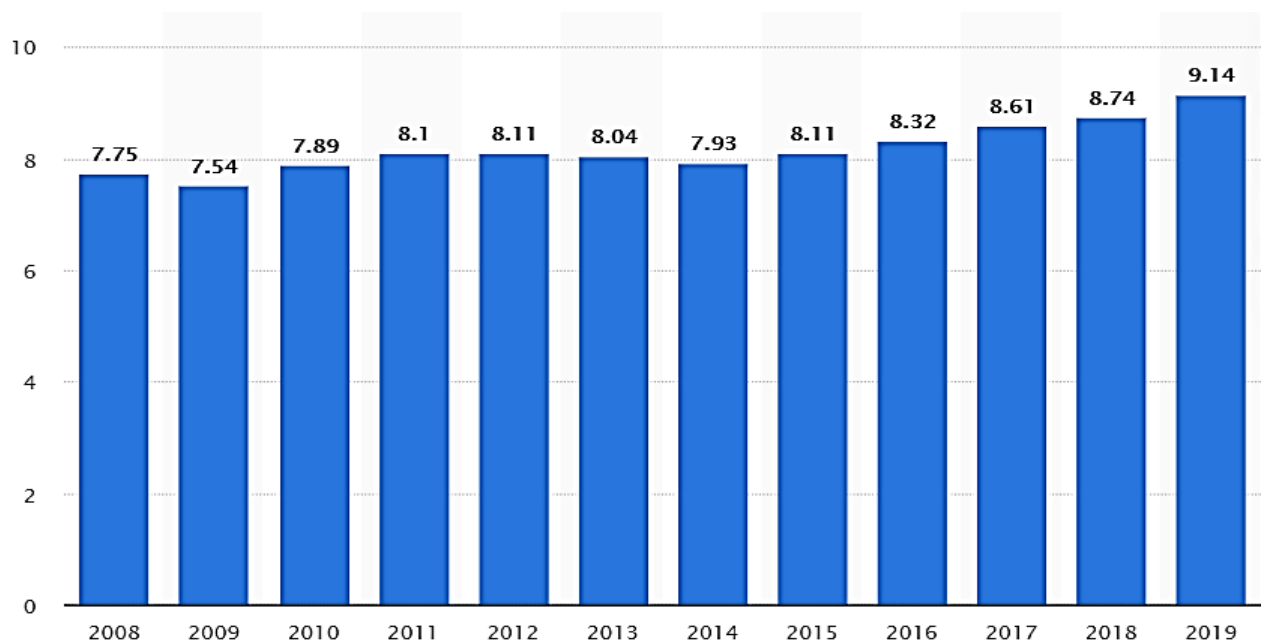

Рис. 2.7 Кількість внутрішніх туристичних подорожей Фінляндії 2008-2019 рр.
(млн. прибуттів)

Джерело: [25]

На рисунку нижче показано вікові групи подорожуючого населення Фінляндії. Видно, що найбільшу кількість мандрівок здійснюють люди віком 35-

44 роки, це найзаможніший прошарок населення, які можуть собі дозволити як і виїзди за кордон, так і внутрішні мандрівки. Фіни в основному здійснюють внутрішні мандрівки, ніж виїзні (рис. 2.8), [26].

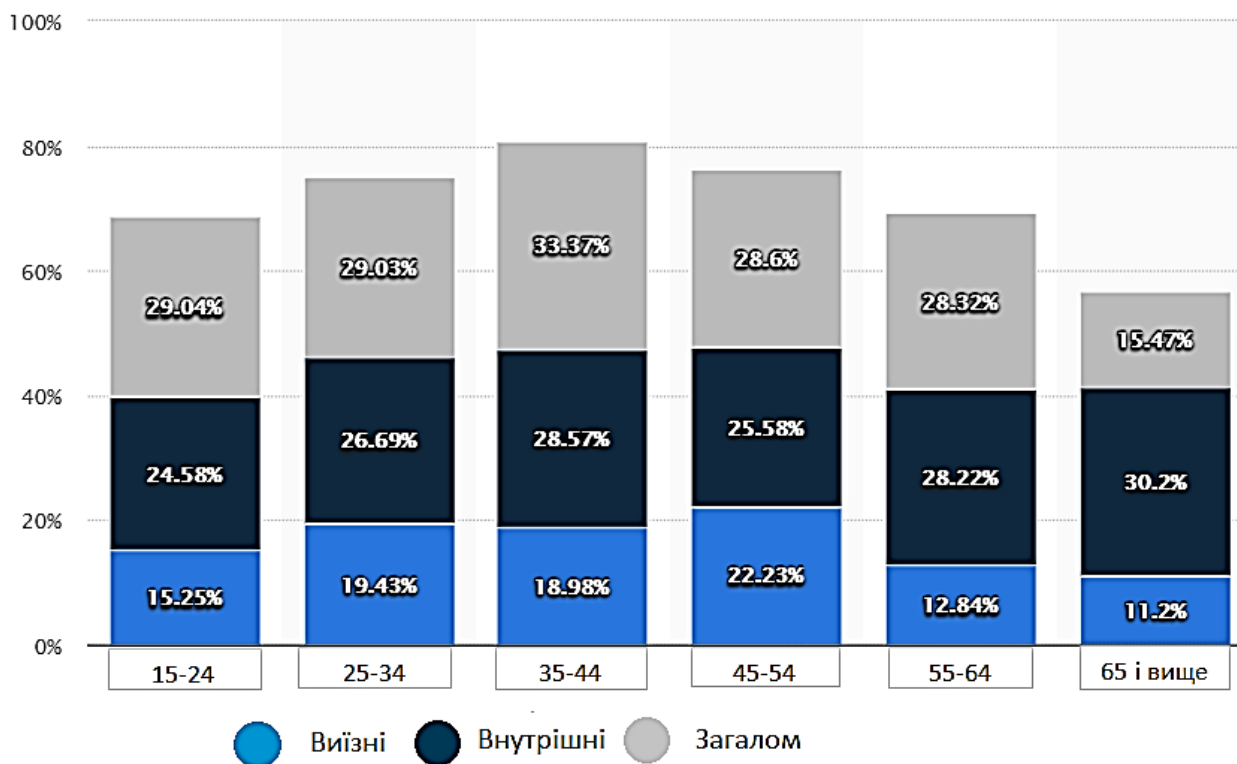

Рис. 2.8 Частка фінського населення, що здійснила внутрішні та виїзні поїздки у 2019 році, за віковими групами (%)

Джерело: [26].

Фінляндія має подвійну культурно-географічну ідентифікацію з виразними західними і східними впливами. Історичні сільські та міські території Фінляндії – сили тяжіння, які формують колективну пам'ять нації. Фінський пейзаж - загальнонаціональний символ і символ рідного краю, малої батьківщини, важлива складова патріотизму населення. Ідеали аграрного суспільства, символи природи, романтизм фінського народного епосу «Калевали» сформували національний менталітет фінського суспільства. Під впливом євангелічно-лютеранських традицій ствердилися такі риси фінського характеру та стилю життя як висока культура праці, індивідуальне відношення до Бога, соціальний динамізм. Історія і культура Фінляндії цікаві для іноземного туриста перш за все, як історія подолання бідності та станової нерівності, формування

демократичного суспільства з високими стандартами освіти, колективним мисленням і колективною відповідальністю.

В історичному аспекті інтерес до Фінляндії пов'язаний з тим, що це країна останньої в Європі прискореної урбанізації. Ще на початку 1900-х років 7,5% фінів проживали в містах, і тільки на середину 1990-х років стала домінувати міська культура та урбаністичний стиль життя. У 2015 р. рівень урбанізації досяг 84,5%. Духовний зв'язок з вчорашнім минулим городяни підтримують, зокрема, споруджуючи комфортабельні дачні будиночки, обов'язково на березі озер та річок, з панорамою на ліс та класичною фінською сауною. На майже 5,5 млн населення Фінляндії припадає 400 тис. дач, які при потребі, можуть бути перетворені на туристичні садиби.

Сучасне фінське суспільство не відмовляється від цінностей аграрної культури, а розвиток провінцій з прекрасними північними пейзажами, численними навчальними закладами, університетами, музейними установами є пріоритетом державної політики [27].

2.2 Розвиток екологічного туризму в Фінляндії

Одним із найважливіших елементів національної туристичної системи Фінляндії є туристичні ресурси. Країна багата саме на природні туристичні ресурси, тому держава зацікавлена у розвитку екологічного туризму, який є найпопулярнішим і найважливішим видом туризму у Фінляндії. Саме завдяки його інтенсивному розвитку з 2010 року у Фінляндії відбувся приріст туристів.

У країні розвивається достатньо багато видів туризму, але якщо порівнювати ресурси Фінляндії по гірськолижному, рекреаційному, санаторно-курортному, чи культурно-пізнавальному туризму, то вона значно поступається іншим країнам Європи. І саме чистота, екологічність і надзвичайно багата природа є основними перевагами країни, які виділяють її серед інших. Тому розвиток екологічного туризму є найбільш доцільним.

Фінляндія одна з найекологічніших країн світу. Зокрема ці слова підтверджують наступні статистичні дані. В Фінляндії найчистіша вода в світі. 80% води в Фінляндії класифікується як виключно чиста. Суомі, як ще називають цю країну, має найбільший відсоток лісистості в Європі (понад 2/3 території країни), а в рейтингу найбільш екологічно чистих країн світу Фінляндія за підсумками 2010 року посіла четверте місце з 140 країн учасниць. Природно-ресурсний потенціал Фінляндії надзвичайно великий і різноманітний, вражає своєю контрастністю і різноманіттям. Станом на 2020 рік у Фінляндії створено 40 національних парків, займаючи 3% площі країни.

Фінляндія позиціонує себе як один з провідних напрямків міжнародного екотуризму. Величезну площу території Фінляндії займають ліси і озера. Близько 70% території країни покрито лісами, озерно-річкова мережа становить 10% всієї площі країни (188 тисяч озер і 650 річок). Найбагатшим озерами і лісами регіоном країни є Східна Фінляндія, провінція Мікеллі, де знаходиться найбільше озеро Фінляндії - Сайма, що є і найпривабливішим місцем для рибаків [28].

Звичайно, все благополуччя, в плані розвитку екологічного туризму Фінляндії досягалося і продовжує досягатися за рахунок грамотної і злагодженої екологічної політики країни. Уже понад 20 років, починаючи з 1990 року, в Фінляндії активно взаємодіють між собою різні відомчі екологічні організації, в тому числі добре налагодженої є функціонуюча тут система екологічного менеджменту, діяльність якої спрямована на вирішення таких аспектів розвитку екологічного туризму: вимоги екологічно свідомих туристів до умов проведення подорожей; заходи, що сприяють економії сировини, води і електро - і теплоенергії туристськими підприємствами; освоєння управління відходами з метою забезпечення відповідності Закону про відходи Фінляндії; особливі характеристики туристських підприємств при наданні ними специфічних туристичних послуг.

Природоохоронні території Фінляндії, як правило, розташовуються на державних земельних територіях і акваторіях. всі особливо охоронювані

природні території країни знаходяться у веденні Природоохоронної служби Головного лісового управління Фінляндії (Metsähallitus) [29].

5 причин, чому Фінляндія одна з найбільш екологічно чистих країн світу:

1. Відсутність забруднюючих речовин - концентрація дрібних частинок у Фінляндії становить менше шести мікрограмів на кубічний метр, що менше, ніж найнижчий рівень у світі.

2. Відсутність промислових відходів – фіні обмежують практику вугільних електростанцій, транспортування, вирубки лісів та спалювання відходів серед інших джерел.

3. Невелике населення - Фінляндія налічує менше 5,6 мільйонів осіб, які мають середню щільність населення 17 людей на квадратний кілометр.

4. Величезну площу території країни займають ліси - у Фінляндії більше лісів у порівнянні з будь-якою європейською країною. Вона займає 11 місце у світі. В країні налічується 73% ялин, беріз і дубів.

5. Ініціативи уряду - уряд інвестує у відновлювану енергію, захищає ліси та озера і сприяє впровадженню електричних транспортних засобів.

Уряд обіцяє, що до 2025 року столиця Гельсінкі буде вільною від автотранспорту, оскільки вони будують якісну транспортну систему на вимогу населення.

В даний час місто має 2400 кілометрів велосипедних доріжок, які використовуються населенням.

Заходи уряду;

- Використання біоенергії в лісі;
- Використання лісових залишків;
- Уряд встановлює сонячну енергію та теплові насоси;
- Розширення використання сільськогосподарських відходів, біомаси та біогазу;
- Уряд підтримує використання енергії вітру;
- Збільшення будівництва нових гідроелектростанцій;

- Використання переробленого палива збільшено на 150 відсотків у 2020 році [30].

Фінляндія - це джерело унікальних можливостей для екотуризму. Сьогодні країна повністю переходить в іншу сторону, люди вважають за краще йти в старе місто, ближче до природи, пожити на фермі. Розвиток туристичних об'єктів в великих лісах - наступна тенденція в екотуризмі. Звичайно ж, час, проведений в маленькому затишному будиночку в оточенні густих лісів і чудових озер, прекрасно заспокоює нерви і сприяє відчуттю захищеності, яке зберігається тривалий час.

Фінляндія заворожує і манить туристів кристально чистою водою озер і свіжим повітрям. Риболовля в країні можлива кожний день, вона хороша в будь-який час року, хоча краще навесні і восени. Взимку більшість озер замерзає, але й зимову риболовлю варто спробувати.

Ще один цікавий напрям екотуризму в Фінляндії – збір грибів і ягід. Ліси багаті на чорницю, морошку, брусницю, лохину, білі гриби, лисички та ін., які збирають в кінці літа і восени. Це підходяще хобі для людей всіх вікових груп. Збирати гриби і ягоди можна на самоті, насолоджуючись спокоєм природи, а можна в компанії друзів. Цей вид відпочинку дозволений скрізь, крім національних парків. Ягоди і гриби дуже чисті, збирати їх бажано в плетені кошики [31].

Екологічним раєм можна назвати Лапландію, розташовану на Півночі скандинавського півострова, майже на самому Північному полюсі. Суворі кліматичні умови, відсутність промислових центрів, малолюдна територія району - все це сприяє максимальному збереженню його природних багатств. Вода в водоймах регіону придатна для пиття, рибалка тут просто виняткова, ліси повні неляканих тварин, а північні олені розгулюють по вулицях міст. Влітку в Лапландії активний відпочинок на природі дуже різноманітний: катання на конях, гірських велосипедах, каное, просто піші походи по лісах і багато іншого. Взимку по безкрайніх просторах регіону можна покататися на оленячих або собачих упряжках [32].

В Фінляндії розташовано 40 національних парків (додаток Б). Національні парки являють собою великі заповідники, найважливіше завдання яких - збереження біологічного різноманіття. Крім того, це природоохоронні зони з мальовничими пейзажами і панорамними видами. Фінські національні парки були створені не тільки для охорони природного середовища; вони дають людям можливість відпочити і насолодитися природою.

У всіх фінських національних парках розмічені зручні пішохідні маршрути і туристичні стежки, встановлені інформаційні стенди та обладнані майданчики для пікніків, у багатьох з яких передбачено місце для розведення багаття. У більшості парків є місця для наметів, будиночки для оренди або незачинені сторожки, де може зупинитися будь-який бажаючий. Свої послуги також пропонують підприємці, що працюють в сфері природного туризму: зокрема, це можуть бути екскурсії та послуги з розміщення за межами парків, але в безпосередній близькості від них [33].

Найпопулярніші національні парки як об'єкти екологічного туризму:

1. Національний парк Саарістомері

Звивисте узбережжя національного парку Саарістомері є найбільшим в світі архіпелагом, що складається з ланцюжка великих і маленьких острівців і шхер. Крім того, архіпелаг користується репутацією самого красивого на планеті. Гостей національного парку чекають не тільки тисячі скелястих острівців, а й традиційне динамічне життя прибережних містечок і сіл, де можна знайти житло на будь-який смак - від скромних будиночків до розкішних. Курсують строго за розкладом пороми круглий рік перевозять місцевих жителів і туристів на основні острова. Любителі каякінгу знайдуть собі в національному парку заняття мінімум на тиждень, а то і на два. До національного парку Саарістомері можна дістатися на автомобілі з Гельсінкі за три години, або за годину з Турку, куди можна дістатися з Гельсінкі на поїзді або літаку [34].

2. Національний парк Оуланка

Пішохідний маршрут "Ведмежа стежка" (фін. "Кархункіеррос") в національному парку Оуланка - один з найпопулярніших у всій Фінляндії. Гості

насолюються мальовничими пейзажами, ревучими водоспадами і звивистими річками, і проходять над величними ущелинами по висячому мостам. Пейзажами річки Оуланкайокі можна насолодитися, відправившись в сплав на каяках. Національний парк Оуланка пропонує два варіанти річкових подорожей на вибір: можна отримати заряд адреналіну, сплаваючись по ревучим порогам у верхній частині річки або насолодитися спокійною водною прогулянкою нижче за течією. Парк розташований в Південній Лапландії недалеко від російського кордону. З Гельсінкі в Куусамо туристи можуть дістатися регулярними щоденними рейсами з Гельсінкі [35].

3. Національний парк Пюхя-Луосто

У національному парку Пюхя-Луосто глибокі ущелини врізаються в стародавні скелі. Любителі піших переходів, походів на снігоступах і катання на лижах можуть обирати між простими або більш складними маршрутами, які проходять через вікові ліси вгору до відкритих всім вітрам безлісним вершинам. Гості парку зможуть насолодитися безкрайнім небом Лапландії, освітленим Північним сяйвом взимку і північним сонцем влітку. Відвідувачі зможуть прогулятися по мальовничих місцях священного лісу саамів, які колись жили в цих місцях. Національний парк Пюхя-Луосто розташований неподалік від комфортабельних гірськолижних курортів. З Гельсінкі в Рованіемі кілька разів на день літають регулярні авіарейси, що робить дорогу до Пюхя-Луосто вельми зручною та доступною [36].

4. Національний парк Паллас Юллас-тунтури

Та частина Лапландії, де знаходиться національний парк Паллас Юллас-тунтури, славиться неймовірно чистим повітрям - науково доведено, що тут воно одне з кращих в Європі. Туристам пропонується захоплюючий похід через арктичні сопки по першому в Фінляндії трекінговому маршруту. По дорозі на туристів чекають місця для комфортабельних ночівель в історичних саамських селах.

Полярними ночами тут можна спостерігати за Північним сяйвом, а влітку за Північним сонцем, яке не покидає небосхил. Авіарейс з Гельсінкі в Киттиля може доставити в національний парк Паллас Юллас-тунтури [37].

5. Національний парк імені Урго Кекконена

Неподалік від гірськолижного курорту Сааріселькя знаходиться справжня природна скарбниця: дикі сопки, великі болотисті місцевості і величні ліси національного парку імені Урхо Кекконена.

Саме тут знаходиться знаменита сопка Корватунтури, відома фінам як будинок Санта Клауса. Любителі переходів можуть відправитися в похід пішки або на лижах по парку, ночуючи по шляху в хатинах. Менш підготовлені туристи можуть пройти по більш коротким, спеціально розміченим маршрутам пішки або на снігоступах. Нічне небо над парком взимку висвітлюють вогні Північного сяйва, а влітку тут навіть вночі не заходить сонце. До національного парку імені Урхо Кекконена зручно добиратися на літаку з Гельсінкі в Івало.

6. Національний парк Ріісітунтури - Він був створений в 1982 році і охоплює 77 квадратних кілометрів (30 квадратних миль). Парк знаходиться у гірській місцевості з безліччю боліт.

Являє собою красивий ландшафт над озером Кіткаярві і лісом, барвисті сопки на вершинах, і пейзажі парку, захоплюють дух. Стежка Ріісітунтури (29 км), є найбільш придатною для походів тривалістю кілька днів, найкращий варіант для любителів піших прогулянок. Проходячи вздовж стежок, можна зустріти, вогнищеві майданчики, будиночки, де можна зупинитися на нічліг. Найбільш популярні напрямки ведуть до стежки Кархінкуеррос в Національний парк Оуланка з прекрасним краєвидом. Парк пропонує зайнятися пішим туризмом і взимку, і в літній час. Для любителів лижного спорту, Ріісітунтури пропонує великі можливості, організують походи і прогулянки по сніжних пагорбах, з прекрасним зимовим пейзажем. Винятковий вид має, верхня частина парку, це його висячі болота і стрункі ялини, які пристосовані до сніжному покриву, що характерно для цього району. У регіоні також існує безліч невеликих озер. Ліси й сопки ростуть у всі пори року. По території парку, ходять

дикі північні олені, а ті належать місцевим пастухам мають тавро на вухах. Рійсіунтурі є цілорічним місцем для туристів, володіє прекрасним видом і різноманітністю в усі пори року. Взимку є можливість помилуватися заходом сонця, так як воно піднімається невисоко над горизонтом, таким чином світанок плавно переходить в захід. Навесні, коли тривалість дня збільшується і стає трохи тепліше, тут ще лежить сніг. Влітку, коли сонце не заходить за горизонт, цвітуть арктичні квіти. Наприкінці літа і восени в парку, ростуть багато грибів та ягід, які можна збирати.

7. Національний парк Колі - гірські вершини національного парку Колі притягують до себе увагу не тільки туристів, але і відомих фінських художників, так як пейзажі, які відкриваються з цих вершин гідні назавжди залишитися в мальовничих полотнах. Ландшафтним центром цього парку є сопка Колі, з неї можна насолодитися видами озера Піелінен. Крім прекрасних видів тут знаходиться знаменитий гірськолижний курорт Укко-Колі, де знаходиться найвищий гірськолижний схил в Південній Фінляндії.

8. Національний парк Нууксіо - Недалеко від Гельсінкі, в Еспоо, знаходиться національний парк Нууксіо, де можна здійснити піші походи, всього пропонується чотири маршрути. Символом цього парку є - звичайна летяга, якщо говорити простіше, то білка. Також в парку мешкають ще десятки видів тварин, які знаходяться під загрозою зникнення. Поблизу парку знаходиться Центр природи Фінляндії Haltia, в якому представлені всі природні багатства Фінляндії. Завдяки виставкам, які проводить цей центр ви можете побувати в різних природних місцевостях Фінляндії.

9. Національний парк Сеітсемінен - Національний парк Сеітсемінен включає в себе типові поєднання фінської природи: височини і хвойні ліси. Природне багатство цього парку вважається одним з найдавніших в Фінляндії. Велика територія парку - болота, серед яких можна побачити рідкісних птахів і тварин. У 1996 році парк був нагороджений Європейським дипломом охоронюваних територій Європейського Союзу.

10. Національний парк «Хосса» - національний парк в Фінляндії, розташований в північно-східній частині комуни Суомуссалмі поблизу села Хосса. Загальна площа становить близько 90 км. Природний парк був заснований в 1979 році. Територія багата водоймами, парк включає в себе близько 130 річок і озер. У 2017 році, у зв'язку зі святкуванням 100-річчя незалежності Фінляндії, статус парку було піднято з природного до національного. 17 червня парк був відкритий в присутності президента країни Саулі Ніїністе.

У північній частині території парку розташований озерний каньйон Юлма-Олккю (фін. Julma-Ölkky), що утворився близько 2 млрд років тому. Юлма-Олккю - найбільший з трьох озерних каньйонів Фінляндії. Довжина його берегової лінії - 3 км, найменша ширина - близько 10 м, глибина - 50 м. Висота над рівнем моря становить 243,8 м. [38].

2.3 Розробка власного туру по Фінляндії

Назва туру «Казковими стежками Фінляндії».

«Казковими стежками Фінляндії» - це тур який поєднує у собі екологічний туризм разом з культурно-пізнавальним. Він включає в себе проходження маршрутами п'яти національних парків та відвідування Санта Клауса, в залежності від пори року можна спостерігати Північне сяйво або Північне сонце. Тур був розроблений на підставі власного досвіду подорожування.

Тур є груповим - 8-20 людей, віком від 20 до 50 років, в залежності від фізичного стану людини, так як тур є достатньо складним. Він розрахований на 6 днів, довжина – 810 км, переїзди від об'єкта до об'єкта на автобусі, один переїзд - від 1 до 2 годин. Пішохідні маршрути близько 15 км. в день. В додатках можна детально вивчити карту маршруту (додаток В).

Вартість туру з урахуванням витрат на переліт, житло, транспортування, екскурсійне обслуговування, відвідування туристичних об'єктів та комісія туроператора становитиме 900 євро.

Програма туру:

День 1

Прибуття в аеропорт Куусамо. Заселення в Goiglo Hotel & Hostel. Недалеко від міста Куусамо розташована оленьча ферма Куяла, де можна познайомитися із чудовими фінськими оленями, там є хороше кафе, де можна скуштувати традиційну фінську кухню, а потім відправитися у справжню фінську сауну і розслабитися після прильоту та набратися сил перед складним, але надзвичайно цікавим дослідженням Лапландії.

День 2

Ранній підйом, виселення з готелю та переїзд на автобусі до Національного парку Хосса, дорога займе 1 годину. В Національному парку ми побачимо:

1. Серію наскельних малюнків на скелі Вярікаллію, в озері Сомерярві. Цим малюнкам не менше 3 500 - 4 500 років. На скелі зображена 61 фігура. Зображення присвячені рибній ловлі, мисливству та світогляду людей кам'яного віку (рис. 2.8).

Рис. 2.8 Серія наскельних малюнків на скелі Вярікаллію

Джерело: [39]

2. Каньйонне озеро Юлма-Олккю – це утворена в розломі долина протяжністю кілька кілометрів. У цьому каньйоні сформувалося каньйонне озеро Юлма-Олккю. Озеро близько трьох кілометрів в довжину, а ширина самого

вузького місця всього десять метрів, глибина озера близько 50 метрів. Від поверхні озера кам'яна стіна каньйону піднімається на висоту ще 50 метрів.

У центральній частині Юлма-Олккю є невеликі наскельні малюнки, що зображають двох чоловік і лося або оленя. Це самі північні наскельні малюнки, виявлені в Фінляндії, і їх можна побачити тільки з човна або взимку з льоду. У північній частині каньйону озера є склепінна скельна ущелина, Pirunkirkko («Церква диявола»). Відповідно до історії, там знаходилося місце поклоніння мудреця, і він вимовляв там свої заклинання (рис. 2.9).

Рис.2.9 Каньйонне озеро Юлма-Олккю

Джерело: [39].

3. Пороги Лоунтакоскі - це найшвидший поріг в Хоссе. У його верхній частині розташовується лісосплавні гребля, елінг і сховище дерев'яних балок та млин (рис. 2.10).

Рис. 2.10 Пороги Лоунтакоскі

Джерело: [39]

4. Оленьчий парк (фін. Nossan Poropuisto) - місце природного проживання оленів. Туристам пропонується не тільки спостереження за оленями в безпосередній близькості, але і знайомство з формами і традиціями оленярства, так, зокрема, можна побувати на оленьчій фермі, повчитися кидати аркан або погуляти з оленем. Також можна покататися на оленьчих упряжках взимку (рис. 2.11).

Рис. 2.11 Оленьчий парк

Джерело: [39]

Зупинка на ніч – апартаменти Villa Kelotupa.

День 3.

Ранній підйом, виселення з готелю та переїзд до Національного парку Оуланка, дорога займе 1,5 години.

В національному парку Оуланка ми побачимо:

1. Поріг Меллікоскі - мілководний кам'янистий проміжок в річищі річки із прискореною течією. Тут розташований будиночок, колишній водяний млин, побудований в 1926 році, який успішно пропрацював до кінця 1940-х років (рис. 2.12).

Рис. 2.12 Поріг Меллікоскі

Джерело:[40]

2. Водоспад Юрвя - водоспад, один з найбільш у Фінляндії, утворюється, коли водні маси проштовхуються через кам'яну пастку в річці в заплаві внизу. Водоспад отримав свою назву по голосу, гуркотіння можна почути навіть на великій відстані (рис. 2.13).

Рис. 2.13 Водоспад Юрвя

Джерело: [40]

2. Рістікалліо - крутий скелястий масив на річці Авентойокі (рис. 2.14).

Рис. 2.14 Рістікалліо

Джерело: [40]

3. Дев'ять висячих мостів – мости перекинуті: через річку Маннікайокі; через річку Оуланка - близько лісової хатинки біля озера Савілампі, на порозі Тайвалкенгяс (три мости); через річку Кітка - на порогах Ніскакоскі, Мюллюкоскі і у заплаві Харрісеувантоа (рис. 2.15).

Рис. 2.15 Дев'ять висячих мостів

Джерело: [40]

4. Киутакенгяс – це річні пороги на річці Оуланкайокі з перепадами висоти до 13,7 метри, скелі з кварцовими відкладами, гніздуванням рідких птахів та ін. (рис. 2.16).

Рис. 2.16 Киутакенгяс

Джерело: [40]

Зупинка на ніч в апартаментах Jussi's Chalets.

День 4.

Ранній підйом, виїзд до міста Рованіемі, дорога займе 2 години.

Рованіемі – це столиця області Лапландія на півночі Фінляндії. Сьогодні це сучасний населений пункт, який вважається місцем проживання Санта-Клауса. Крім того, він знаменитий тим, що тут можна побачити північне сяйво.

1. В гості до Санта Клауса. Село Санта Клауса знаходиться прямо на перетині з Полярним колом. Ми побачимося з Санта Клаусом, загадаємо йому свої завітні бажання, зробимо фото, відвідаємо пошту Санта Клауса, відправимо друзям листівки, завірені його особистою печаткою, і прогуляємося по окрузі, де розташовано безліч цікавих розваг (рис. 2.17).

Рис. 2.17 Резиденція Санта Клауса

Джерело: [41]

2. Санта Парк. Тут ми зможемо перетнути Полярне коло під землею в печері Санта Клауса, вирізати монету і відвідати кабінет, де приймає гостей сам Санта Клаус, зустрітися з гномами і ельфами, покататися на підземному казковому поїзді через чотири пори року. У казковій кондитерській розфарбувати пряники і з'їсти прямо на місці, одягнути шубки і відвідати казкову крижану печеру, посидіти на кріслі Снігової королеви, навчитися основам магії та багато інших корисних речей (рис. 2.18).

Рис. 2.18 Санта Парк

Джерело: [41]

3. Snowland - казкова снігова країна. Ми побачимо цілу країну, зроблену зі снігу, сніговий готель. У величезному сніговому ресторані, все - стільці, крісла, меблі, світильники, камін і навіть деякий посуд зроблені з льоду (рис. 2.19).

Рис. 2.19 Snowland

Джерело: [41]

4. Парк собак породи Хаскі. Порода Хаскі виведена спеціально для перевезення людей і вантажів в арктичних умовах. Ми познайомимося з цими доброзичливими тваринами. Також можна прокататися на санках, запряжених хаскі (рис. 2.20).

Рис. 2.20 Парк собак породи Хаскі

Джерело: [41]

Ніч в хостелі Hostel Tikka.

День 5.

Ранній підйом, виїзд до Національного парку Паллас-Юллястунтури, дорога займе 1.5 години.

Національний парк Паллас-Юллястунтури – це третій за величиною національний парк Фінляндії, заснований в 2005 році. Високі сопки парку – саме південне місце Фінляндії, де можна зустріти деякі арктичні види тварин і рослин. Більша частина території покрита старовіковими лісами і болотами. Там ми побачимо:

1. Вершина Таваскоро – це найвища сопка в парку висотою – 807 м. З якої відкриється чудовий живописний вид на весь парк Паллас-Юллястунтури.

Рис. 2.21 Вершина Таваскоро

Джерело: [42]

2. Монумент на честь олімпійського полум'я на вершині Тайваскоро – на цій вершині в 1952 році від променів північного сонця запалили олімпійський вогонь для олімпіади в Гельсінкі. Потім вогонь віднесли в Торнію, де він був об'єднаний з основним полум'ям запаленого в Олімпії, Греція. Грецький вогонь був перенесений з Греції в Данію, потім бігуни естафети факела пронесли його через Швецію до Фінляндії (рис. 2.22).

Рис. 2.22 Монумент на честь олімпійського полум'я

Джерело: [42]

3. Хатина Монтелла - лісник Юстус Монтелла побудував першу хатину на початку 20 століття як базу для своїх експедицій. Він був зруйнований під час війни, але на його місці побудували нову, схожу хатину. Хатина Монтеллі служить хатиною в пустелі для туристів і місцем відпочинку оленярів (рис. 2.23).

Рис. 2.23 Хатина Монтелла

Джерело: [42]

4. Північні олені на сопці Тайваскеру (рис. 2.24).

Рис.2.24 Північні олені на сопці Тайваскеру

Джерело: [42]

5. Північне сяйво – в залежності від пори року є ймовірність побачити Північне сяйво (рис.2.25).

Рис. 2.25 Північне сяйво

Джерело: [42]

Зупинка в готелі Keimiölahen Maja

День 6

Ранній підйом, їдемо до Національного парку Лемменйокі, дорога займе 1.5 години. Там ми побачимо:

1. Водоспад Равадас - один із найвидовищніших водоспадів Північної Лапландії. Водоспад тече в річці Равадасьокі (притоці річки Лемменйокі), яка на останніх метрах утворює кілька великих каскадів (рис. 2.26).

Рис. 2.26 Водоспад Равадас

Джерело: [43]

2. Оленьча ферма Каарін Jounin kenttä – це одна із найстаріших ферм в окрузі (рис. 2.27).

Рис. 2.27 Оленьча ферма Каарін Jounin kenttä

Джерело: [43]

3. Золоті копальні знаходяться на шляху проходження кільцевої стежки, де можна дізнатися про історію видобутку золота. Тут можна своїми очима побачити процес його відмивання в річці та спробувати самому відчути себе золотошукачем (рис. 2.28).

Рис. 2.28 Золоті копальні

Джерело: [43]

4. Музей «Сіда» є результатом співпраці між Центром природи Північної Лапландії і Музеєм саамської культури. Його дивовижні виставки підкреслюють глибокий внутрішній взаємозв'язок культури саамі з природою.

У музеї ряд зображень, артефактів і звуковий супровід, захоплюють відвідувачів в дослідженні минулого і сьогодення цієї північної культури. Експонати, що розповідають про навколишнє середовище і природню історію регіону, нерозривно пов'язані з виставками, присвяченими культурі саамі. Експозиції, присвячені радикальним сезонним змінам, які відбуваються в арктичному ландшафті, поєднуються з розділами, що розповідають про те, як людям вдається виживати в таких екстремальних кліматичних умовах (рис.2.29).

Рис. 2.29 Музей «Сіда»

Джерело: [43]

5. Острів Уконсаарі - невеликий скелястий острів на озері Інарйрві, схожий здалеку на хребет величезного морського ящера. У давнину саами вважали острів священним. Багато з них досі приїжджають сюди поклонитися і принести дари могутньому богу грому, води і вітру Айеке.

Рис. 2.30 Острів Уконсаарі

Джерело: [43]

Повернення додому з аеропорту Івало, що розташований в годині їзди від Національного парку Лемменйокі.

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ СИСТЕМИ ФІНЛЯНДІЇ

1.1 Проблеми національної туристичної системи Фінляндії

Фінський уряд дуже зацікавлений у розвитку туристичної індустрії і вживає всіх заходів для її нарощування. Основною проблемою розвитку туризму в Фінляндії на сучасному етапі є невеликий потік іноземних туристів до країни, хоча внутрішній туризм є досить поширеним. Можна визначити декілька причин такої низької відвідуваності Фінляндії:

1. Спалах Covid-19 – це найгостріша проблема на даний момент у всьому світі. Всесвітня рада по туризму та екскурсіях (WTTC) стверджує, що втрати світової туристичної галузі складуть більше \$ 2 трлн. При цьому криза може привести до втрати до 75 млн. робочих місць в сфері туризму в світі.

Фінляндія знаходиться у зеленій зоні завдяки невеликій кількості населення – 5,5 млн., густота населення - 18,1 особи/км² (199-те місце у світі), тому вірус у країні не поширюється в великих масштабах. Але потенційні туристи із інших країн знаходяться у червоній або оранжевій зоні, тому для них кордони закриті (рис. 3.1), [44].

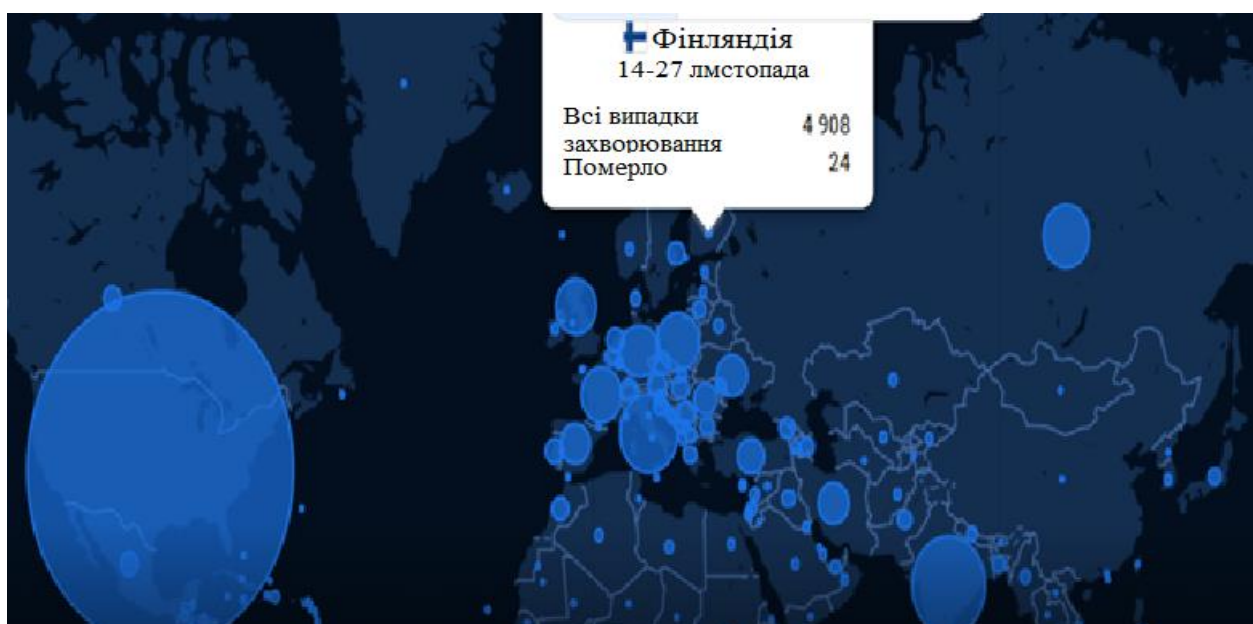

Рис. 3.1 Розповсюдження коронавірусної інфекції станом на 14-27 листопада 2020 року

Джерело: [44]

2. Досить високі ціни на тури, житло, харчування і відвідування туристичних об'єктів Фінляндії, що обмежує коло споживачів. Фінляндія знаходиться в рейтингу країн за ціновою доступністю на 20 місці (рис.3.2), [45].

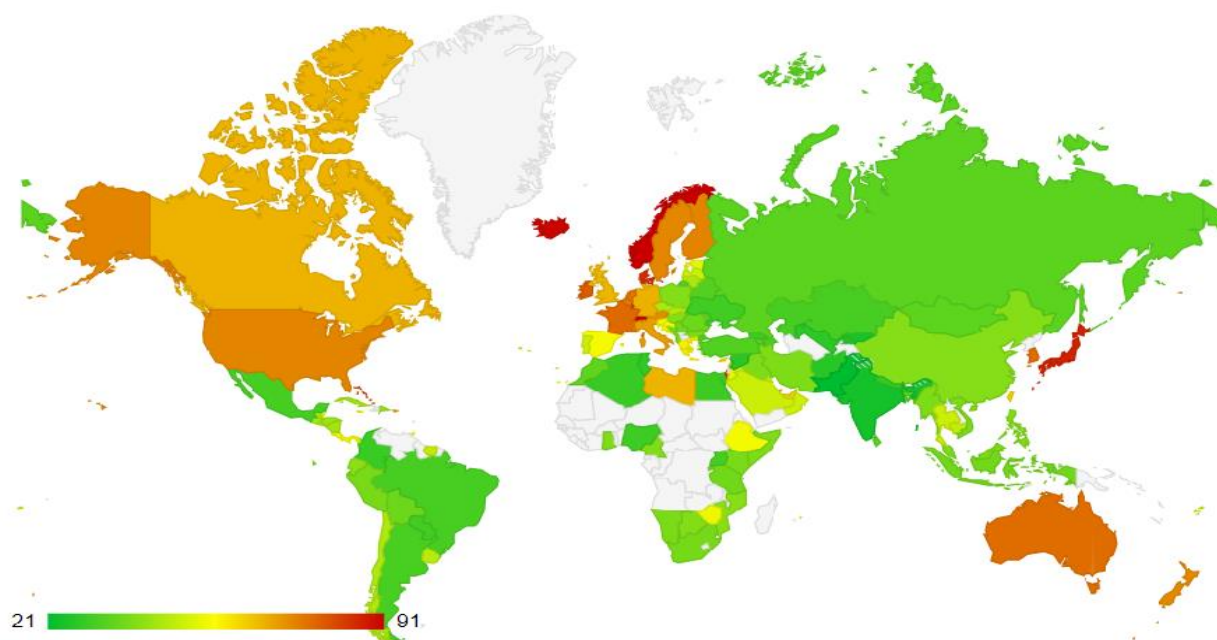

Рис. 3.2 Цінова доступність країн світу 2020 рік.

Джерело: [45]

3. Зміна модних тенденцій - більшою популярністю стали користуватися екзотичні країни.

Таблиця 3.1

Частка світових туристичних прибуттів (%)

Регіон	1980	2014	2030
Європа	64%	51,4%	41%
Африка	3%	4,9%	7%
Близький Схід	3%	4,5%	8%
Америка	22%	16%	14%
Азія і Океанія	8%	23,2%	30%
Світ	100%	100%	100%

Джерело: [46]

З даних таблиці вище видно, що в 1980 році Європа була лідером на ринку туристичних послуг, Європа мала цілих 64% від загальної частки туристичних прибуттів. Зараз ми спостерігаємо тенденцію спаду прибуттів до Європи та збільшення мандрівок до Азії, та Океанії, Близького Сходу та Африки. Тенденція зниження подорожей до Європи буде продовжуватися, в 2030 році прогнозується, що вона буде мати тільки 41% світового туристичного ринку (табл. 3.1).

4. Близькість до країн, в яких розвиваються такі самі види міжнародного туризму, що посилює конкуренцію серед країн та боротьбу за туристів.

З рисунку нижче бачимо, що туристи віддають перевагу у мандрівках до Швеції (16 млн.), Данії (13 млн.) та Норвегії (9,4 млн.), а Фінляндія у групі Скандинавських країн займає аж 4 місце, до неї приїхало 7.1 млн. іноземних туристів. Найбільший приріст туристів порівняно з 2018 роком спостерігаємо в Норвегії +6%, у Фінляндії цей показник становить +3% (рис.)

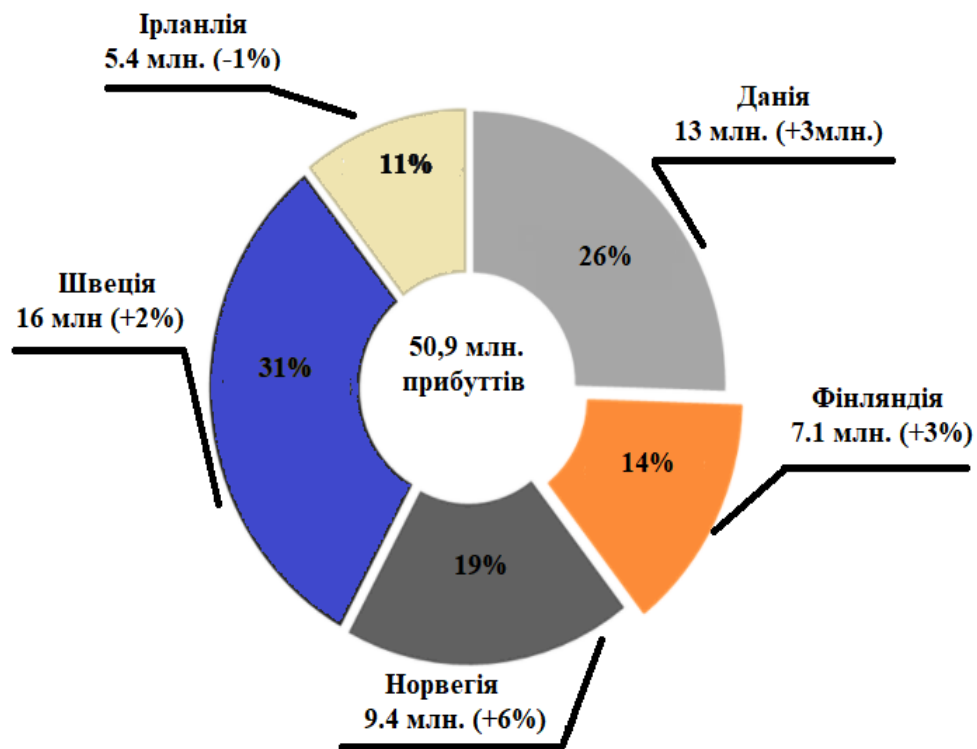

Рис. 3.3 Частки туристичних прибуттів до країн Північної Європи в 2019р.

Джерело [47]

3.2 Тенденції національної туристичної системи Фінляндії

Світ змінюється все швидше і швидше, і одночасно зростає глобальна взаємозалежність. Світові окремі явища, події та мегатенденції поширюють свої наслідки і на Фінляндію. Отже, основними мегатенденціями є:

1) Масовий туризм буде ставати все більше індивідуальним - люди будуть все активніше бронювати свої подорожі в онлайні. Популярність організованого пакетного туризму буде продовжуватися зменшуватися, і цьому сприятимуть побоювання з приводу безпеки відпочинку в величезних готелях з великими скупченнями людей.

2) Екологічний туризм – стане більш популярним. Зараз прогресує культ здорового способу життя, люди все більше прагнуть до екологічно безпечних зон, чистої води та повітря. Виростає популярність пішохідних походів по лісах та горах.

3) Масштабне значення технологій - на даному етапі завдяки нашим технологіям ми можемо не виходячи з дому зробити покупку, забронювати літак, готель, відвідати віртуальний тур, це все стає ще більш актуальнішим і необхіднішим в зв'язку з пандемією коронавірусу, люди уникають натовпів і воліють все робити дистанційно - онлайн. Технологічний розвиток вимагає готовність туристичних операторів реформувати свій бізнес та готовність туристів до змін.

4) Зростання стійкого туризму. Стійкий туризм передбачає:

- охорона довкілля, мінімізація збитку в процесі туристичної діяльності, екологічний нагляд за станом туристичного освоєння територій;

- контрольоване використання технологій туристичного обслуговування, передусім автотранспорту, енергії, питної води тощо;

- соціальна справедливість щодо місцевих громад, тобто прибуток та інші блага від туризму мають розподілятися на паритетних засадах, з урахуванням інтересів місцевого населення, а не переходити до іноземних інвесторів і національної еліти;

- естетична гармонія туристичного природокористування, яка полягає у тому, що туристична діяльність та інфраструктура повинні органічно вливатися в історично сформоване середовище і зберігати унікальну своєрідність кожної місцевості.

5) Кількість туристів у майбутньому збільшиться, а нові групи туристів змінять свої туристичні уподобання. Старіння населення процвітає, а середній клас стає найбільшим соціальним класом у світі. Покоління Z та Y відрізняються своїми звичками та поведінкою у подорожах від старших вікових груп, наприклад у плануванні подорожей та використанні соціальних медіа [48].

3.3 Перспективи розвитку національної туристичної системи Фінляндії

1. Збільшення кількості іноземних туристичних прибуттів.

Tilastokeskus – це центральне управління статистикою Фінляндії, на основі власних досліджень вони створюють прогнози на майбутнє, так на діаграмі нижче видно, що кількість внутрішніх туристичних мандрівок буде залишатися на одному у рівні, а саме близько 16 млн. подорожей, а іноземні прибуття до Фінляндії будуть зростати, так в 2028 році в перспективі очікується 10 млн. іноземних прибуттів (рис.3.4)

Збільшення туристів відбудеться за рахунок того, що Фінляндія почала вести активну політику залучення нових туристів з таких країн як – Індія та ОАЕ, ще раніше вони проводили заходи для приваблення туристів з Японії та Китаю. Стійке зростання міжнародного туристичного попиту забезпечується за рахунок інвестицій у різні цільові ринки. Розподіл інвестицій здійснюється на основі очікуваної ефективності.

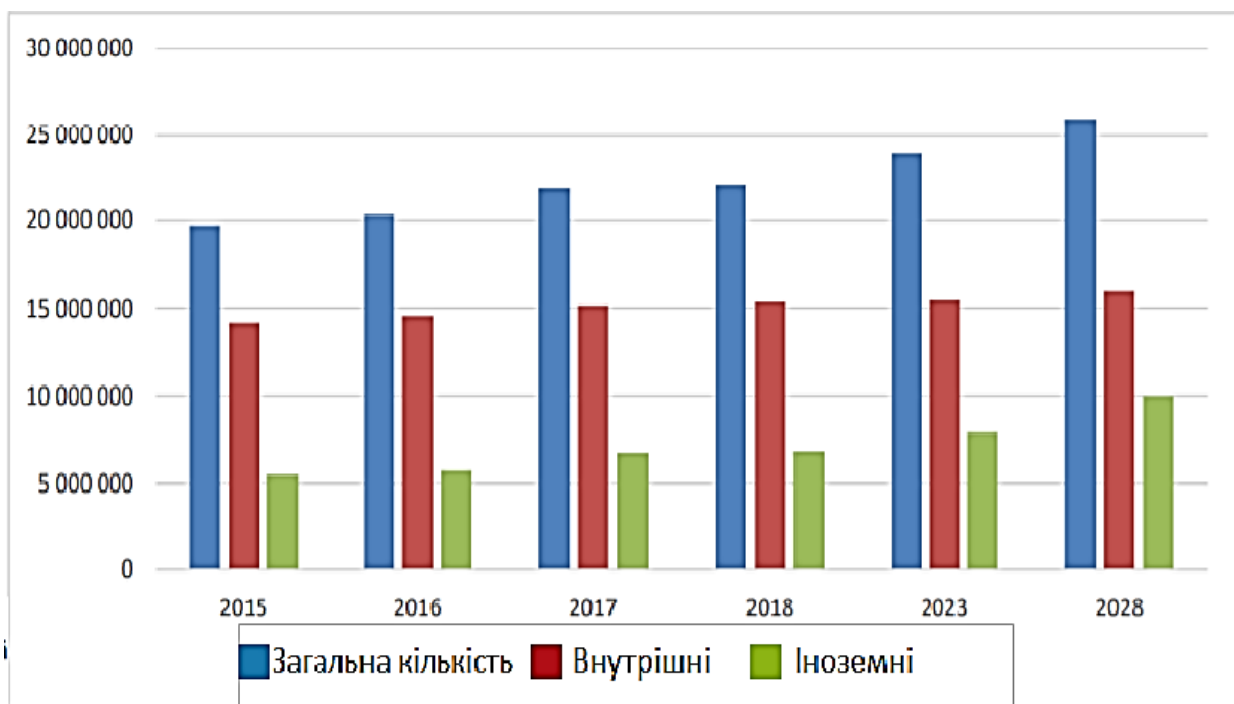

Рис. 3.4 Кількість туристичних прибуттів до Фінляндії 2015-2028 рр. (млн. прибуттів)

Джерело: [48]

2. Доходи від туризму будуть збільшуватися.

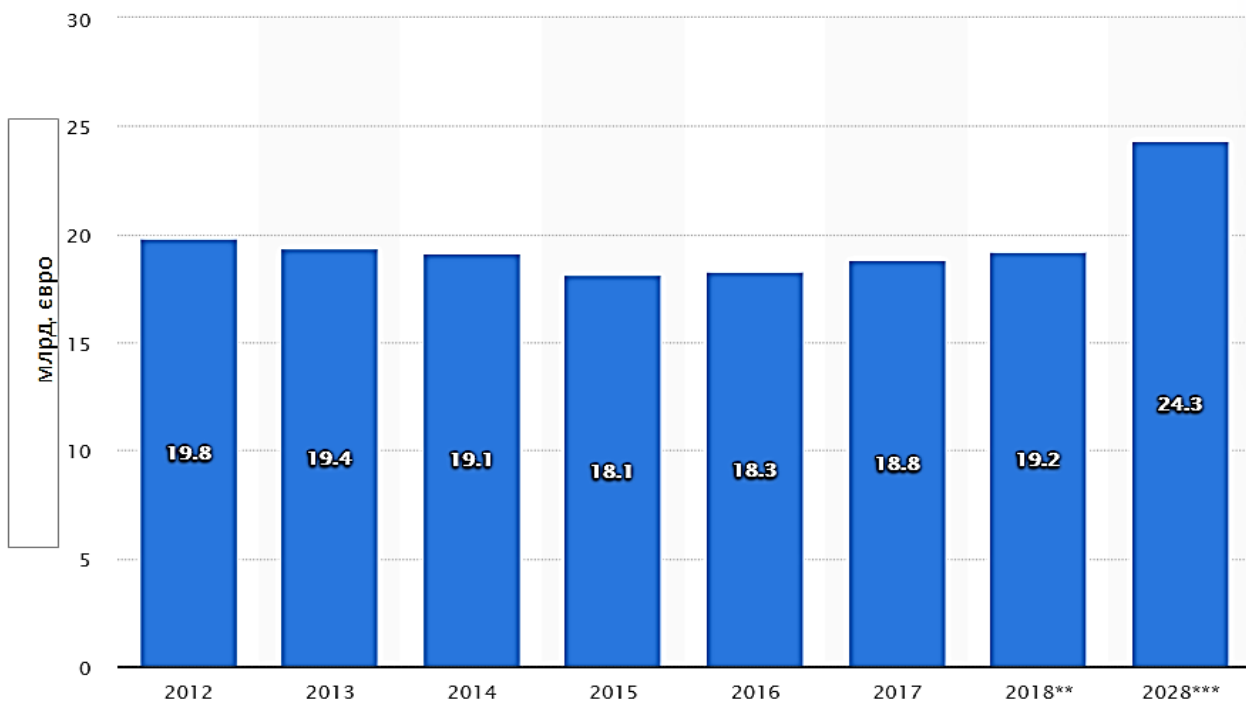

Рис.3.5 Загальний внесок туризму у ВВП Фінляндії 2012-2028 рр. (млрд.€)

Джерело: [49]

Statista Research Department надає статистику про загальний внесок подорожей та туризму у ВВП Фінляндії з 2012 по 2018 рік, з прогнозом на 2028 рік. З рисунку видно, що з 2012 по 2015 рік доходи падали, а з 2016 року - динаміка приросту. В перспективі на 2028 рік – 24.3 млрд. євро, тобто збільшення доходів від туризму на 25%. За рахунок того, що кількість туристів буде збільшуватися, відповідно до цього доходи від туризму будуть рости. (рис.).

3. Збільшення кількості робочих місць

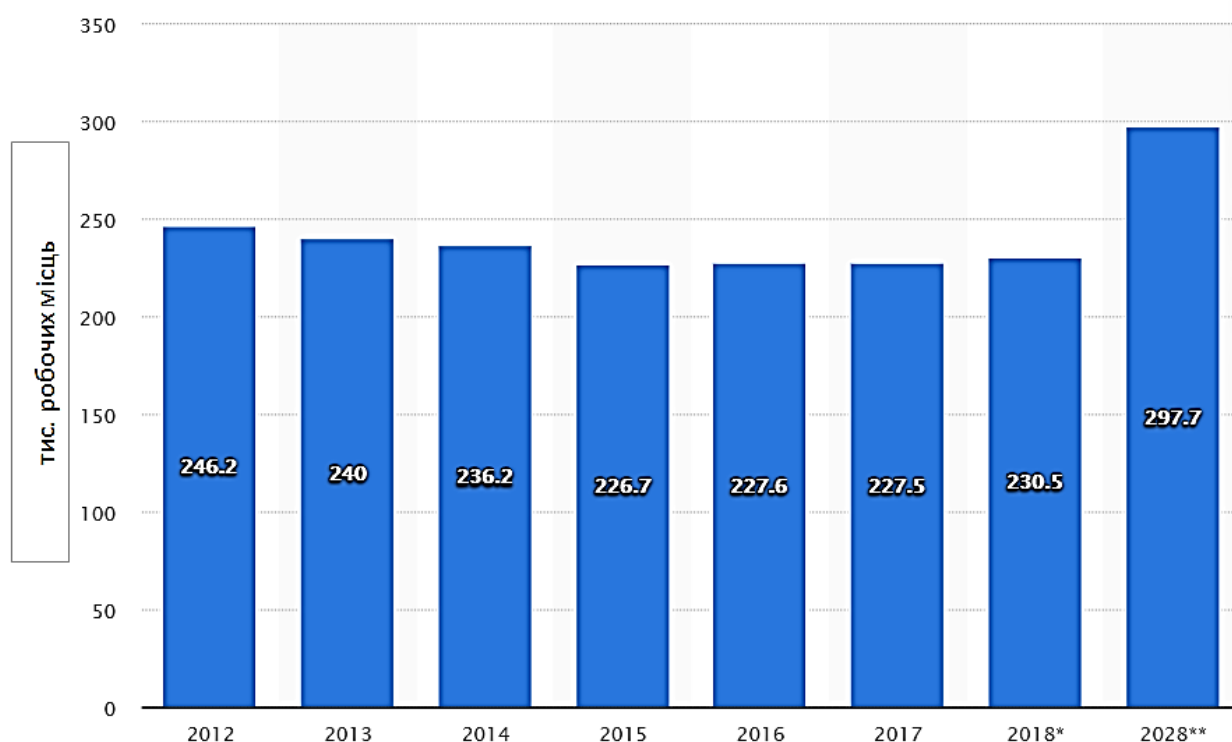

Рис. 3.6 Загальний внесок подорожей та туризму у працевлаштування у Фінляндії на 2012-2028 роки (тис. робочих місць).

Джерело: [50]

Statista Research Department надає статистику з прогнозом на майбутнє про загальний внесок подорожей та туризму у зайнятість у Фінляндії з 2012 по 2028 рік. У 2018 році галузь подорожей та туризму у Фінляндії внесла (прямо чи опосередковано) загалом 230,5 тис. робочих місць. З 2012 по 2015 рр. динаміка ішла на спад, а з 2016 року почала зростати, так за прогнозами на 2028 рік буде близько 297.7 тис. робочих місць у туристичній індустрії Фінляндії. На рисунку добре видно перспективу збільшення працевлаштованого населення у галузі туризму, це пов'язано з тим, що з кожним роком будуть залучатися туристи з

різних країн, їх число буде рости і відповідно необхідно більше працівників, щоб обслуговувати таку кількість туристів (рис.).

4. **Найбільш перспективним напрямком розвитку туризму в Фінляндії є екологічний туризм**, що привабить іноземних туристів. Covid-19 непоправно змінив світ і людство, ці зміни охопили кожну галузь економіки і туризм в тому числі. Через страхи перед великими скупченнями людей збільшиться популярність екологічних маршрутів, лісових походів, вилазок на природу та тому подібних видів відпочинку. Завдяки тому, що Фінляндія – це екологічно чиста країна, з малою кількістю населення, десятками національних парків та тисячами туристичних пішохідних маршрутів, тишею, спокоєм та малолюдністю вона однозначно має свої переваги в даній ситуації.

ВИСНОВКИ

Туристична система надзвичайно важлива у розвитку та вдосконаленні туризму, вона є відкритою системою, яка взаємодіє з різними зовнішніми системами, здійснює взаємопроникнення елементів туристичної системи з елементами цих систем, обмінюється з ними ресурсами та інформацією. Без системи неможливо налагодити досконалу роботу туризму, тому що саме системний підхід все структурує, упорядковує та сприяє розвитку туризму.

В даній дипломній роботі було визначено, що туристична система – це відкрита система, яка поєднує у собі взаємодіючі елементи та дії направлені на виробництво та реалізацію благ для туристичного споживання. Було визначено основні складові національної туристичної системи Фінляндії, такі як:

- Постачальники туристичних послуг;
- Споживачі туристичних послуг;
- Туристичні ресурси;
- Інфраструктура;
- Державні органи управління;
- Місцеве населення.

Фінляндія - це швидко зростаючий напрямок подорожей у Північній Європі, який залучає все більшу кількість міжнародних відвідувачів. Північна країна славиться своєю первозданною природою та окремими регіонами, простягаючись від столиці Гельсінкі до найпівнічнішої точки Лапландії. У 2019 році ночівлі міжнародних відвідувачів перевищили 7 мільйонів вперше в історії Фінляндії. Індустрія подорожей та туризму є важливою для зростання фінської економіки, оскільки вона приносить понад 8% та 19 млрд. євро до ВВП. До 2028 року, за прогнозами, дохід від туризму перевищить 24 мільярди євро.

У 2019 році заклади розміщення у Фінляндії зафіксували понад 23,1 мільйона ночівель, з яких 16 мільйонів здійснили вітчизняні та 7,1 мільйона - міжнародні туристи.

Спостерігалось досить стабільне зростання, протягом останніх років, кількості міжнародних туристів у Фінляндії, особливо у столичному регіоні та у фінській Лапландії, що приваблює туристів з усього світу. Найбільше туристів-нерезидентів прибуло з сусідньої країни Росії, за нею йдуть Німеччина, Великобританія, Швеція та Китай. Загалом, російські туристи мали майже 814 тисяч ночей у Фінляндії протягом 2019 року, тоді як німецькі туристи провели того року приблизно 661 ніч.

У порівнянні з північними країнами, Фінляндія все ще має найнижчу частку ночівлі іноземних туристів у 2020 році, тоді як Данія, Швеція та Норвегія зафіксували значно більшу кількість відвідувачів. Незважаючи на те, що кількість іноземних відвідувачів зростає, попит на внутрішній туризм все ще становить приблизно 70% загальних витрат Фінляндії на туризм.

Незважаючи на сплеск внутрішніх подорожей для відпочинку, фінська туристична галузь зазнала серйозних уражень від пандемії коронавірусу (COVID-19). Фінляндія почала обмежувати транскордонний рух і закрила свої кордони для непотрібних поїздок у середині березня, що значною мірою вплинуло як на в'їзний, так і на виїзний туризм. До липня 2020 року ночівлі міжнародних туристів у Фінляндії впали на 55 відсотків порівняно з відповідним періодом попереднього року. Внутрішній туризм пожвавився влітку 2020 року, але його обсяги не змогли заповнити прогалину, залишену іноземними туристами. Через обмеження на поїздки, пов'язані з COVID-19, приблизно 1,4 мільйона поїздок за кордон, заброньованих резидентами Фінляндії, були скасовані до вересня 2020 року. Хоча влітку 2020 року більше людей почало подорожувати, переважна більшість фінів не планували подорожей або планували подорожувати в Фінляндія замість виїзду за кордон.

Фінляндія має позитивні перспективи у подальшому розвитку туризму, експерти прогнозують збільшення туристичних прибуттів, доходів та працевлаштованого населення Фінляндії у галузі туризму.

В Фінляндії найбільш популярним та перспективним напрямком є розвиток екологічного туризму, оскільки країна багата на природні ресурси. У Фінляндії

налічується 40 національних парків, і вона займає одні із перших місць по екологічності та чистоті навколишнього середовища. Саме завдяки інтенсивному розвитку екологічного туризму з 2010 року у Фінляндії відбувся приріст туристів.

В дипломній роботі був розроблений власний авторський тур «Казковими стежками Лапландії», який поєднує у собі екологічний туризм разом з культурно-пізнавальним. Він включає в себе проходження маршрутами п'яти національних парків та відвідування Санта Клауса, в залежності від пори року можна спостерігати Північне сяйво або Північне сонце. Тур був розроблений на підставі власного досвіду подорожування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Понятие о туристской системе. Структура туристской системы URL: <https://turismbasics.ru/2-1-ponjatie-o-turistskoj-sisteme-struktura-turistskoj-sistemy.html>
2. Туристична система URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/11_ukr/9.pdf
3. Туристична система: генеза та пріоритети розвитку URL: www.academia.edu
4. Tourism as a system URL: www.irbis-nbuv.gov.ua
5. Система менеджменту в туризмі URL: https://pidru4niki.com/12980108/turizm/sistema_menedzhmentu_turizmi
6. Фактори формування та розвитку туристичної системи в ринкових умовах URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/9710/1/30.pdf>
7. Теоретичні основи формування територіальних рекреаційних систем URL: <http://journal.puet.edu.ua/index.php/nven/article/viewFile/788/836>
8. Туризм як система URL: [file:///C:/Users/PC_uesr/Downloads/VNULPM_2014_797_6%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/PC_uesr/Downloads/VNULPM_2014_797_6%20(3).pdf)
9. Vinkkejä vastuullisuusviestintään URL: https://www.businessfinland.fi/48e735/globalassets/finnish-customers/02-build-your-network/visit-finland/julkaisut/kestavan_kehityksen_yritysoapas_a4-v5_web.pdf
10. Деловая Финляндия URL: <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/matkailun-edistaminen/tutkimukset-ja-tilastot/tutkimukset-ja-tilastot-lyhyesti>
11. Туристические ресурсы Финляндии URL: <https://www.bestreferat.ru/referat-233928.html>
12. Визначні місця Фінляндії URL: <http://poizdka.net/finljandija/>
13. Финляндия, как направление российского выездного туризма URL: <https://works.doklad.ru/view/9NXmFap-rbo/4.html>

14. Туристические ресурсы Финляндии URL:
<https://works.doklad.ru/view/5FzUxFxL-aQ.html>
15. Розвиток туризму в Фінляндії URL:
https://revolution.allbest.ru/sport/00231111_0.html
16. Особливості туристичної інфраструктури Фінляндії URL:
<https://ukrbukva.net/page,9,21819-Osobennosti-turistskoiy-infrastruktury-Finlyandii.html>
17. Господарство Фінляндії URL:
https://pidru4niki.com/19321023/turizm/gospodarstvo_finlyandiya#454
18. Туристично-країнознавча характеристика Фінляндії URL:
<https://www.stud24.ru/turism/turistichnokranoznavcha-harakteristika-fnlyand/470660-1788123-page1.html>
19. Кількість турагентів та туроператорів Фінляндії (2013-2019 рр.) URL:
<https://www.statista.com/statistics/573179/travel-agents-and-tour-operator-employee-numbers-finland/>
20. Кількість туристичних ночівель у Фінляндії 2019 року за країною походження (тис. ночей) URL:
<https://www.statista.com/statistics/435560/total-overnight-stays-in-finland-by-country-of-origin/>
21. Зменшення кількості ночівель міжнародних туристів через COVID-19 у Фінляндії 2020 (%). URL:
<https://www.statista.com/statistics/1117048/decrease-in-overnight-stays-of-international-tourists-due-to-coronavirus-in-finland/>
22. Опыт Финляндии в области развития индустрии туризма URL:
[http://www.rfej.ru/rvv/id/7003CB677/\\$file/28-41.pdf](http://www.rfej.ru/rvv/id/7003CB677/$file/28-41.pdf)
23. Відновлення туризму URL:
<https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/matkailun-edistaminen/matkailun-elpyminen/matkailun-elpyminen>
24. Вплив COVID-19 на кількість проведених ночей іноземних та вітчизняних туристів у Фінляндії 2020 (тис. ночей) URL:
<https://www.statista.com/statistics/1117117/number-of-overnight-stays-of-international-tourists-during-the-coronavirus-outbreak-in-finland/>

25. Кількість внутрішніх туристичних подорожей Фінляндії 2008-2019 рр. (млн. прибуттів) URL: <https://www.statista.com/statistics/614568/number-domestic-arrivals-spent-in-accommodation-in-finland/>
26. Частка фінського населення, що здійснила внутрішні та виїзні поїздки у 2019 році, за віковими групами (%) URL: <https://www.statista.com/statistics/1072176/finland-tourism-participation-by-age-group/>
27. Ценности, менталитет финнов и благоприятный фон реформ школьного образования URL: <http://www.ru-90.ru/node/1540>
28. Развитие экотуризм в Финляндии URL: http://nastavnik-spb.3dn.ru/Jornal/finljandija_ili_kitaj.pdf
29. Экологический туризм на зеленой планете URL: <https://ecoturizm.net/tags/%FD%EA%EE%F2%F3%F0%E8%E7%EC+%E2+%D4%E8%ED%EB%FF%ED%E4%E8%E8/>
30. 5 причин чому у Фінляндії найбільш чисте повітря URL: <http://zsfoe.org/?p=3681>
31. Сільський Туризм В Фінляндії - Добре Забуте Старе URL: <https://hotel-green.info/715-rural-tourism-in-finland-well-forgotten-old.html>
32. Экотуризм в Финляндии URL: <https://suomik.com/info/tourism/3613-ekoturizm-v-finlyandii.html>
33. Национальные парки Финляндии URL: <https://www.visitfinland.com/ru/stat-ya/experience-the-finnish-national-park/>
34. Национальный парк «Сааристомери» (Saaristomeri) URL: <https://porusski.nationalparks.fi/saaristomeri>
35. Национальный парк Оуланка URL: <https://kezling.ru/travels/destination-north/oulanka/>
36. Національний парк Пюхя-Луосто URL: <https://kezling.ru/travels/go-north/pyha-luosto/>
37. Достопримечательности в Паллас-Юллястунтури URL: <https://www.luontoon.fi/pallas-yllastunturi/nahtavyudet>

38. ТОП-10 национальных парков Финляндии URL: https://www.evilla.ru/read/ideas_finland/national-parks/
39. Национальный парк «Хосса» (Hossa) URL: <https://porusski.nationalparks.fi/hossa>
40. Национальный парк Оуланка URL: <https://natgeo.ru/nature/natsionalnyy-park-oulanka/>
41. Деревня Санта Клауса URL: <https://santaclausvillage.info/ru/>
42. Национальный парк Паллас-Юллястунтури URL: <https://ermakvagus.com/Europe/Finland/pallas-yllastunturi-rus.html>
43. Национальный парк «Лемменйоки» (Lemmenjoki) URL: <https://porusski.nationalparks.fi/lemmenjoki>
44. Розповсюдження коронавірусної інфекції станом на 14-27 листопада 2020 року URL: <https://news.google.com/covid19/map?hl=ru&mid=%2Fm%2F02vzc&gl=UA&ceid=UA%3Aru>
45. Цінова доступність країн світу 2020 рік URL: https://www.numbeo.com/cost-of-living/rankings_by_country.jsp
46. TRAVEL AND TOURISM IN THE EUROPE: INDUSTRY DEVELOPMENT TRENDS URL: <http://journals.uran.ua/chseg/article/view/72661/67760>
47. Рік туризму URL: <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/matkailun-edistaminen/tutkimukset-ja-tilastot/matkailuvuosi#:~:text=Y%C3%B6pymisten%20kehityskatsaus,-Majoitusliikkeiden%20y%C3%B6pymisten%20kehitys&text=Suomessa%20kirjattiin%207%2C1%20miljoonaa,1%C3%A4ht%C3%B6maata%20s%C3%A4ilyiv%C3%A4t%20samoina%20kuin%20edellisvuonna.>
48. Suomen matkailustrategia 2019–2028 ja strategiset toimenpiteet 2019–2023 URL: <https://tem.fi/documents/1410877/13608876/Matkailun+tiekartta+luonnos+komment>

eille.pdf/7951911f-0aea-8f38-c085-

d21135978b5e/Matkailun+tiekartta+luonnos+kommenteille.pdf

49. Загальний внесок туризму у ВВП Фінляндії 2012-2028 рр. (млрд. євро) URL: <https://www.statista.com/statistics/790995/travel-tourism-total-gdp-contribution-finland/>

50. Загальний внесок подорожей та туризму у працевлаштування у Фінляндії на 2012-2028 роки (тис. робочих місць) URL: <https://www.statista.com/statistics/791002/travel-tourism-total-employment-contribution-finland/>

51. У міжнародного туризма в Финляндии хорошие перспективы роста URL: <https://www.goodnewsfinland.com/ru/opinion/u-mezhdunarodnogo-turizma-v-finlyandii-horoshie-perspektivy-rosta/>

52. Национальные парки Финляндии URL: <http://po-svetu-na-kolesax.ru/finlyandiya-2/3580-natsionalnye-parki-finlyandii-vsya-informatsiya>

ДОДАТКИ

Додаток А

Туристичні райони Фінляндії [Розробка автора]

Національні парки Фінляндії [14]

Туристичний маршрут «Казковими стежками Лапландії» [Розробка автора]

